

JAARVERSLAG 2022

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Ontstaan van het Steunpunt bewindvoering	3
Achtergrond	3
Totstandkoming	4
Algemene werking van het Steunpunt bewindvoering	5
Secretariaat	5
Commissie	5
Samenstelling van de stuurgroep, de commissie en het secretariaat	6
Contactname met het Steunpunt bewindvoering	7
Hoedanigheid van de vraagstellers en melders	7
Wie zijn de vraagstellers en melders uit de zorgsector?	9
Voorbeelden van vragen om informatie	10
Voorbeelden van meldingen	12
Voorbeeld van vraag tot vorming	13
Verwerking van de vragen en meldingen door het Steunpunt bewindvoering	14
Algemeen	14
Resultaten commissieoverleg	15
Verdere opvolging voor een structurele oplossing	16
Eén jaar het Steunpunt bewindvoering: een terugblik en een blik op de toekomst	22
Aanbevelingen	24
Statistieken van de website van het Steunpunt bewindvoering	25

Bijlagen

- 1) De beschermde persoon en zijn/haar elektronische identiteitskaart
- 2) De gekwalificeerde elektronische handtekening

Voorwoord

Dit jaarverslag schetst het eerste werkingsjaar van het Steunpunt bewindvoering.

De verbindende kracht en inventiviteit van de vrederechten, advocatuur en zorgsector West-Vlaanderen maakten de realisatie en verdere ontwikkeling van het Steunpunt mogelijk.

De rode draad van dit initiatief is duidelijk: het Steunpunt wil ondersteuning geven aan alle personen die met bewindvoering te maken hebben en daar vragen of suggesties over hebben.

Na één jaar werking zijn we gesterkt in de overtuiging dat het Steunpunt aan een reële behoefte op het terrein beantwoordt. Hiervan getuigen de vele vragen en meldingen die we tijdens het eerste werkingsjaar ontvingen.

Het Steunpunt kon pas uitgroeien tot wat het op heden is door de vele pertinente vraagstellingen en meldingen uit het terrein én de adequate beantwoording ervan binnen een kort tijdsbestek. Deze interactie vormt het kwaliteitslabel van het Steunpunt.

Het is dan ook gepast om de vele vraagstellers te bedanken die vanuit zeer diverse hoeken kwamen.

Daarnaast gaat onze appreciatie uit naar de mensen van het Steunpunt zelf. Zij verzorgden dag in dag uit de werking van het secretariaat en de commissie. De werking van het Steunpunt is gebaseerd op vrijwilligheid gekoppeld aan een grote gedrevenheid en vooral veel expertise.

Het zal voor de toekomst dan ook de uitdaging vormen om dit project te consolideren en verder uit te bouwen. De inzet, expertise en vrijwilligheid zijn er alvast. Een verdere beleidsmatige ondersteuning zou welkom zijn, temeer het Steunpunt in 2023 ook uitbreiding naar andere arrondissementen zal nemen.

Namens de Stuurgroep Bewindvoering West-Vlaanderen

Leo Vulsteke

Voorzitter vrederechten en politierechtbank West-Vlaanderen

Ontstaan van het Steunpunt bewindvoering

Achtergrond

Bewindvoering is een actueel thema in onze samenleving. Dit heeft een aantal redenen.

Alleen al in West-Vlaanderen kan ruim **1 op 100 personen** door ouderdom, ziekte of handicap niet meer voor zichzelf en/of voor zijn/haar gelden en goederen zorgen, waardoor de vrederechter hem/haar een bewindvoerder heeft toegewezen. De West-Vlaamse vrederechters behandelen momenteel meer dan 11.000 dossiers bewindvoering op een totaal van ongeveer 1.200.000 inwoners, maar dit aantal **neemt nog voortdurend toe**. Deze trend is onder meer te verklaren door de vergrijzing van de bevolking.

Een bewindvoering gaat dikwijls gepaard met spanningen en frustraties. De beschermde persoon en zijn/haar omgeving ervaren deze beschermingsmaatregel immers meestal als erg **ingrijpend**, net omdat een bewindvoering de beslissingsbevoegdheid van de beschermde persoon aantast.

Daarnaast heeft een bewindvoering als gevolg dat veel mensen – denk maar aan de vrederechter, één of meerdere advocaten, enkele familieleden, actoren uit de zorgsector, ... – betrokken zijn bij het dagelijks leven van de beschermde persoon. Elk van hen heeft een eigen visie op de persoonlijke situatie van de beschermde persoon. Dit maakt van een bewindvoering vaak een **complex** gegeven.

Het stijgend aantal dossiers bewindvoering en de toenemende complexiteit van deze beschermingsmaatregel leggen steeds **meer druk** op de zorgsector, op de professionele en familiale bewindvoerders, maar ook op de vrederechters.

Helaas is er in de pers nauwelijks aandacht voor de vele dossiers bewindvoering die goed verlopen en voor de bergen werk die alle actoren in dit verhaal verzetten, maar wel voor het beperkt aantal dossiers waarin zaken verkeerd lopen.

"De bewindvoerder laat een puinhoop achter", al loopt het in de meeste gevallen écht wel goed

© Bewindvoering 3 maart 2020 - 08:20

Laten professionele bewindvoerders het te vaak afweten? En ben je dus beter af als een familielid die taak op zich neemt? Els Coenen is overtuigd van wel. Zij bundelt in het boek "Bewind vs Bemind" de slechte ervaringen met de bewindvoerder van haar tante. Advocade Kelly Laforce trekt hard van leer tegen dat boek. Ze is zelf professioneel bewindvoerder en ze is het niet eens met wat er in het boek staat. "Het loopt heel vaak wel goed met professionele bewindvoerders."

Er komt een lijst met betrouwbare bewindvoerders.

WIE FRAUDEERT OF NALATIG IS, VLIEGT ERUIT

Daag

NIEUWS SPORT REGIO SLIMMER LEVEN BILLIE POD

Bijna één op honderd West-Vlamingen staat onder bewindvoering

Zorgsector, justitie en advocaten gaan nauwer samenwerken rond bewindvoering: "Geweld is maar klein deel van problematiek"

25/06/2020 om 14:05 door Tim Leerswaet

NIEUWS SPORT SHOWBIZZ NINA IN DE BUURT VIDEO FUN

Els Coenen met haar boek Bewind vs Bemind. © David Lagreve

Els Coenen legt in boek uit hoe overleden tante Margriet financieel werd gepluimd: "Inhalige huisgenoten, te lakse bewindvoerder"

Els Coenen uit Lier heeft een boek geschreven over de manier waarop haar pas overleden tante Margriet op het einde van haar leven financieel werd gepluimd. "Mijn tante verloor tienduizenden euro's door misbruik van vertrouwen en door het te lakse optreden van de advocate die werd aangesteld als bewindvoerder", stelt Els in Bewind vs Bemind.

NIEUWS SPORT SHOWBIZZ NINA IN DE BUURT VIDEO FUN

Binnenland Buitenland VTM Nieuws

Expert naar aanleiding van de zaak Britney Spears: "Ook bij ons loopt het vaak mis met bewindvoering"

Als volwassene onder bewindvoering van je ouders geplaatst worden zoals Britney Spears dat kon zich ook bij ons voordoen, zegt oud-vrederechter Jan Noif. "Maar in ons land zal een bewindvoerder nooit iets te zeggen krijgen over iets intiem als een spiraalje." Deze expert krijgt echter bijna dagelijks klachten binnen over zaken waar het misloopt met bewindvoering. Hij legt ook uit hoe jezelf je best kan beschermen.

Ingrid De Vos 25-06-21, 09:00 Laatste update: 25-06-21, 07:54

f t e

Oud-vrederechter Jan Noif schat dat zowat 150.000 Belgen door de vrederechter onder bewindvoering zijn gezet. "Het gaat om mensen die om medische redenen niet meer in staat zijn hun financiën te beheren, denk aan dementie of een verslavingsproblematiek. Een kleine minderheid kan zelfs zijn

NIEUWS SPORT REGIO SLIMMER LEVEN BILLIE POD

Als abonnee kan je dit artikel lezen.

Mantelzorgster Patrick Van Branteghem klaagt systeem van bewindvoering aan

Patrick (67) is razend: "Ik heb niets meer te zeggen over het geld van mijn gehandicapte dochter omdat ik haar een aangepaste woning wou geven"

19/02/2021 om 07:07 door Sijge Van de Velde

Totstandkoming

In 2020 bundelden de vrederechten, de advocatuur en de zorgsector in West-Vlaanderen de krachten om een antwoord te bieden op de talrijke uitdagingen waarmee de samenleving op het vlak van bewindvoering wordt geconfronteerd. Deze drie actoren richtten samen een [provinciale stuurgroep](#) op, waarin elk van hen enkele vertegenwoordigers afvaardigde.

Deze [multidisciplinaire samenwerking](#) tussen de vrederechten, de advocatuur en de zorgsector in West-Vlaanderen heeft tot doel om alles in verband met bewindvoering te bespreken, te kijken wat beter kan en eventuele knelpunten weg te werken.

Het Steunpunt bewindvoering was een [eerste concrete realisatie](#) van deze provinciale stuurgroep.

Het Steunpunt bewindvoering is een [aanspreekpunt](#) voor vragen, klachten en suggesties over bewindvoering. Elke belanghebbende kan er terecht: burgers die vragen hebben over bewindvoering, beschermde personen, familieleden, professionele en familiale bewindvoerders, vertrouwenspersonen, vrederechten, actoren uit de zorgsector, ...

Het Steunpunt behandelt zowel meldingen over de werking van de bewindvoering als over de toepassing van de wettelijke bepalingen.

Daarnaast fungeert het Steunpunt bewindvoering ook als algemene steundienst die informatie geeft en zo nodig naar de bevoegde instanties doorverwijst.

De focus van het Steunpunt ligt zowel op [ondersteuning](#) als op het [blootleggen van structurele tekortkomingen](#) binnen de bewindvoering.

Op 11 januari 2022 activeerde minister van Justitie Vincent Van Quickenborne in aanwezigheid van de pers de website van het Steunpunt bewindvoering, waardoor het Steunpunt officieel van start kon gaan.

Algemene werking van het Steunpunt bewindvoering

Secretariaat

Het contact met het Steunpunt bewindvoering verloopt steeds via het secretariaat.

Het (secretariaat van het) Steunpunt bewindvoering kan op twee manieren worden gecontacteerd:

- via de website www.steunpuntbewindvoering.be;
- via het postadres Kazernevest 3 te 8000 Brugge.

De contactname via een postadres is ingegeven door het laagdrempelig karakter van het Steunpunt bewindvoering.

Nadat het secretariaat de vraag of melding heeft ontvangen, bekijkt het de vraag of melding inhoudelijk. Op basis daarvan [beslist](#) het secretariaat uiteindelijk [hoe de vraag of melding zal worden behandeld](#).

Vooreerst kan het secretariaat beslissen om de vraag of melding zelf te beantwoorden.

Daarnaast kan het secretariaat de vraagsteller of melder doorverwijzen naar een andere instantie. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer er juridisch advies wordt gevraagd, of wanneer vragen worden gesteld in een specifiek dossier bewindvoering.

Het secretariaat kan ook steeds het initiatief nemen om de vraag of melding voor te leggen aan de commissie van het Steunpunt bewindvoering. Het secretariaat bundelt daartoe de vragen en meldingen die in aanmerking komen voor behandeling door de commissie van het Steunpunt bewindvoering. Wanneer het secretariaat voldoende dergelijke vragen en meldingen heeft ontvangen, plant het een overlegmoment in om deze te bespreken met de commissieleden. Het secretariaat licht de commissieleden tijdig in over de te bespreken agendapunten.

Na afloop van ieder commissieoverleg verzorgt het secretariaat de [verslaggeving](#) en voert het de beslissingen van de commissie uit. Het secretariaat koppelt daarbij steeds terug naar de initiële vraagsteller of melder.

Commissie

De commissie vormt een belangrijk orgaan binnen het Steunpunt bewindvoering en [komt periodiek bijeen](#). Naast de secretaris bestaat de commissie telkens uit een vertegenwoordiger van elk van de drie actoren die destijds hun krachten bundelden en de provinciale stuurgroep oprichtten, namelijk een magistraat, een advocaat en een vertegenwoordiger uit de zorgsector.

Deze samenstelling heeft tot gevolg dat de vragen of meldingen die aan de commissie worden voorgelegd steeds [multidisciplinair](#) worden benaderd. De multidisciplinariteit zorgt voor een toegevoegde waarde: het laat de commissie toe om kwaliteitsvolle, breedgedragen oplossingen of antwoorden te formuleren aan de vraagsteller of melder in verband met de vastgestelde tekortkomingen.

In de praktijk verloopt de multidisciplinaire samenstelling van de commissie [alternerend](#): elk van de drie actoren heeft één of meerdere vertegenwoordigers die elkaar afwisselen om deel uit te maken van de commissie. Daarnaast wordt het voorzitterschap van ieder commissieoverleg telkens opgenomen door middel van een beurtrol.

Samenstelling van de stuurgroep, de commissie en het secretariaat

Provinciale stuurgroep

- **Leo Vulsteke**
 - Voorzitter vrederechten en politierechtbank West-Vlaanderen
- **Albert Billiet**
 - Ondervoorzitter vrederechten en politierechtbank West-Vlaanderen
 - Vrederechter 4^e kanton Brugge
- **Jorn Dangreau**
 - Vrederechter Torhout
 - Persrechter vrederechten West-Vlaanderen
- **Patrick Vandierendonck**
 - Ere-vrederechter Torhout
- **Nico Bendels**
 - Hoofdgriffier vrederechten en politierechtbank West-Vlaanderen
- **Eveline Vandamme**
 - Griffier vrederechten Brugge
- **Kathleen Segers**
 - Gewezen stafhouder balie Kortrijk
 - Advocaat balie West-Vlaanderen
 - Professioneel bewindvoerder
- **Tom Priem**
 - Advocaat balie West-Vlaanderen
 - Professioneel bewindvoerder
- **Luc Goutry**
 - Ere-volksvertegenwoordiger
 - Familiaal bewindvoerder
 - Vertegenwoordiger van de zorgsector

Commissie Steunpunt bewindvoering

- 4 leden: 1 vrederechter, 1 advocaat en 1 vertegenwoordiger uit zorg + secretaris Steunpunt
- Alternierende samenstelling: leden van de stuurgroep, aangevuld met:
 - **Katrien Demeestere**
 - Vrederechter Tielt
 - **Johan Decadt**
 - Gewezen stafhouder balie Veurne
 - Advocaat balie West-Vlaanderen
 - Professioneel bewindvoerder

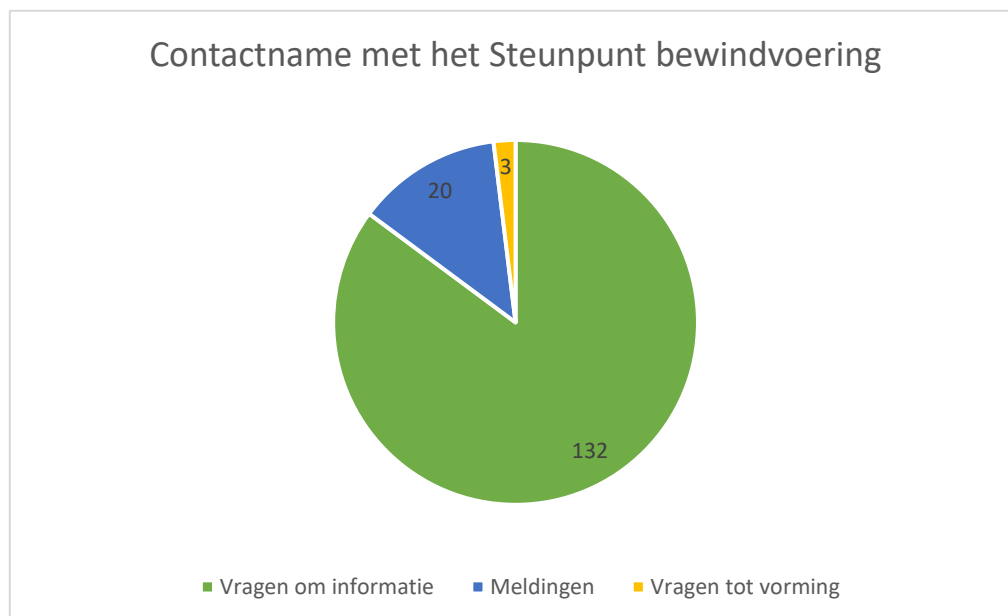
Secretariaat Steunpunt bewindvoering

- **Eveline Vandamme**
 - Griffier vrederechten Brugge
- **Back-up: Sigrid D'Hont**
 - Griffier vrederechten Brugge

Contactname met het Steunpunt bewindvoering

Van 11 januari 2022 tot en met 31 december 2022 werd 155 keer contact opgenomen met het Steunpunt bewindvoering. Meer specifiek ging het om 132 vragen om informatie, 20 meldingen en 3 vragen tot vorming.

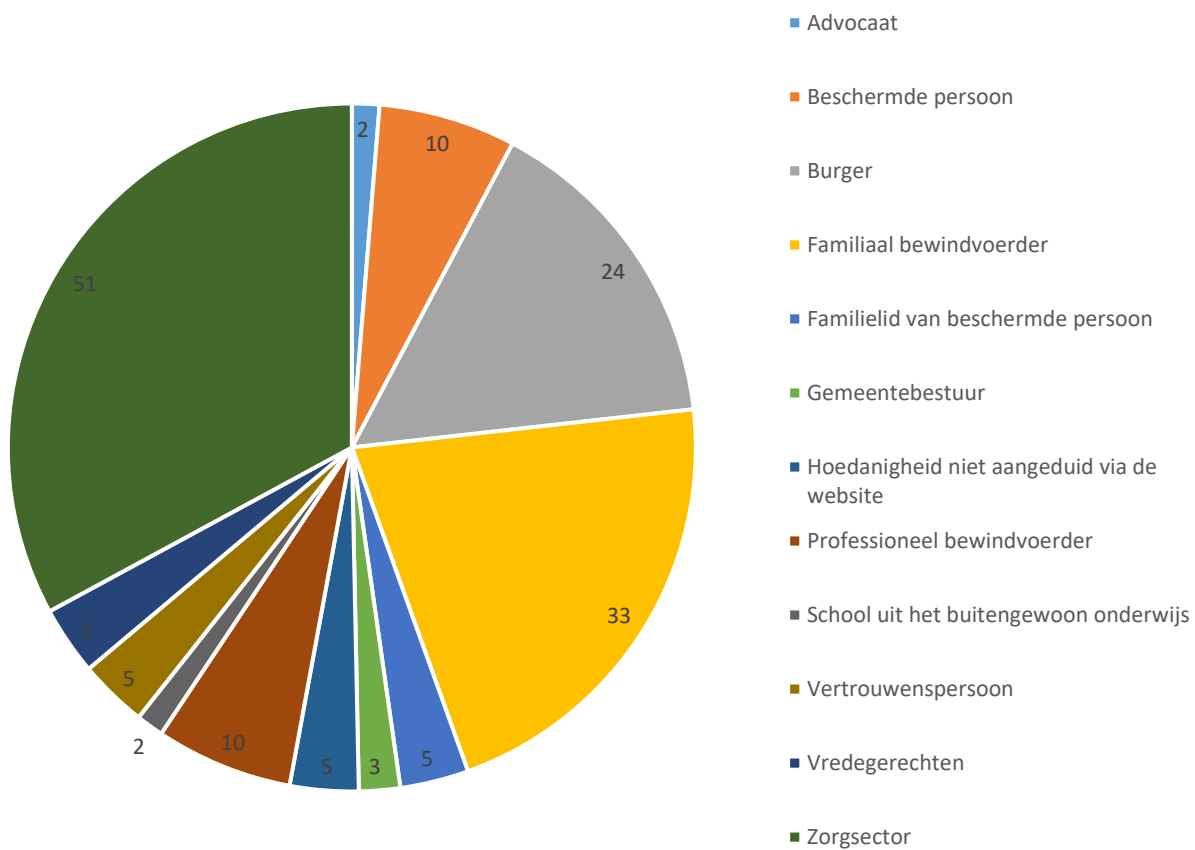
Hoedanigheid van de vraagstellers en melders

De volgende personen en organisaties namen het afgelopen jaar contact op met het Steunpunt bewindvoering:

Advocaat	2
Beschermde persoon	10
Burger	24
Familiaal bewindvoerder	33
Familielid van beschermde persoon	5
Gemeentebestuur	3
Hoedanigheid niet aangeduid via de website	5
Professioneel bewindvoerder	10
School uit het buitengewoon onderwijs	2
Vertrouwenspersoon	5
Vrederechten	5
Zorgsector	51

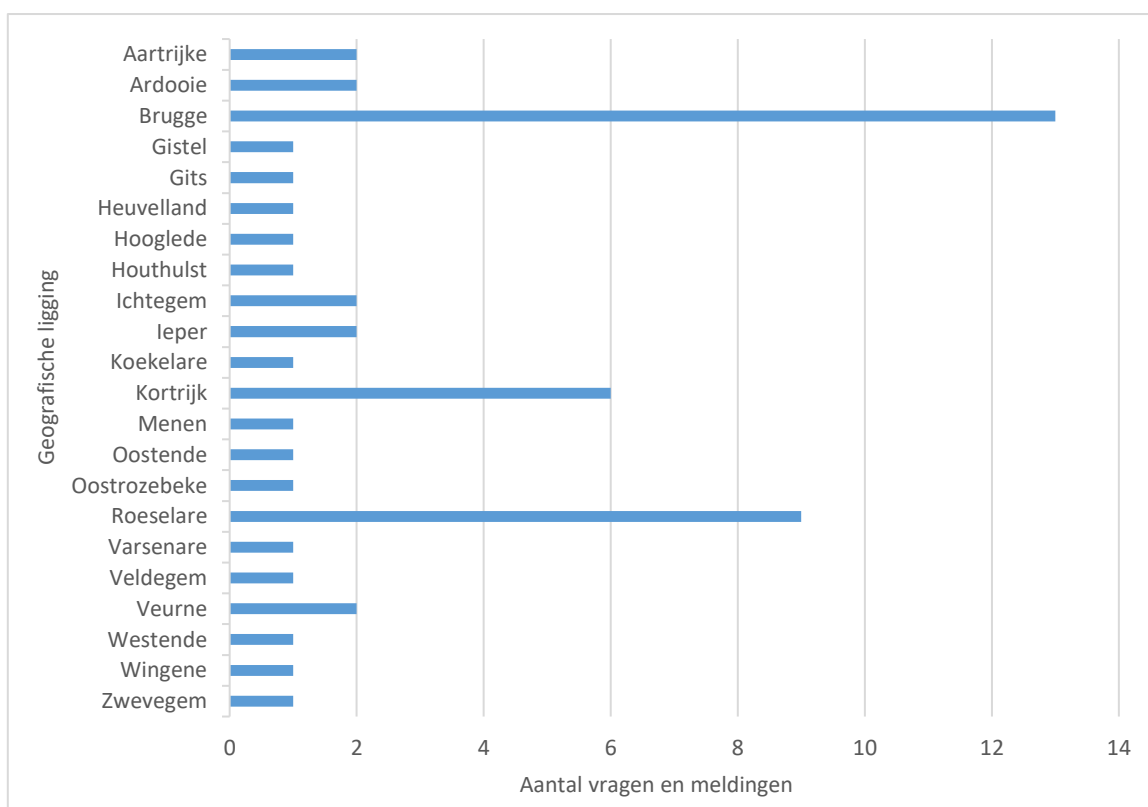
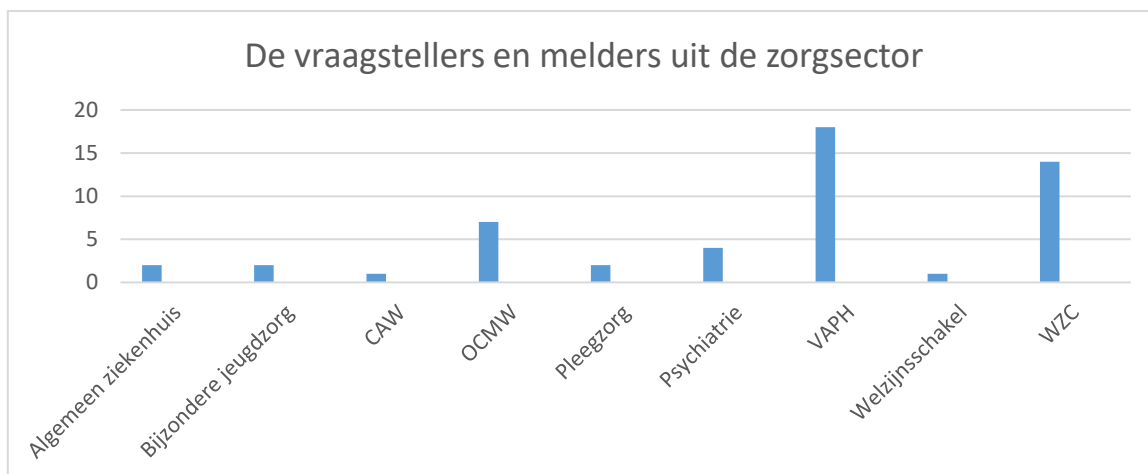
Hoedanigheid van de vraagstellers en melders

Wie zijn de vraagstellers en melders uit de zorgsector?

Uit bovenstaande gegevens blijkt dat de zorgsector goed is voor bijna een derde van alle contactnames met het Steunpunt bewindvoering in 2022. Onderstaande grafieken tonen aan wie de vraagstellers en melders uit de zorgsector waren en geven ook geografisch aan van waar de vraagstelling of melding kwam.¹

¹ CAW: Centrum voor Algemeen Welzijnswerk
OCMW: Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
VAPH: Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap
WZC: Woonzorgcentrum

Voorbeelden van vragen om informatie

- Werking van het centraal register van bescherming van de personen (CRBP)
 - *“Hoe kan mijn cliënt een digitaal verzoekschrift indienen?”*
 - *“Ik kreeg de vraag van de griffie om een aanpassing/aanvulling te doen van het aanvangsverlag. Ik heb dit online ingediend. Ik vind niet hoe ik dit moet doen. Hoe kan ik online het aanvangsverlag bewerken en terug indienen?”*
 - *“Ik kan als advocaat van de onder bewind geplaatste geen verzoek tot beëindiging indienen. Het systeem aanvaardt dit blijkbaar niet als ik de gegevens van de burger, zijnde mijn cliënt invul als verzoekende partij. Zou u mij kunnen meedelen hoe ik hiervoor precies te werk moet gaan? Het een en ander is vrij dringend daar het medisch attest maar 15 dagen geldig is.”*
- Procedure tot aanstelling van een bewindvoerder
 - *“Een van onze patiënten werd gediagnosticeerd met jongdementie. De betrokken familie had graag bewindvoering opgestart, maar kreeg te horen dat er in eerste lijn naar de ouders wordt gekeken. De man heeft geen contact meer met zijn ouders na een traumatische jeugd. Kan bewind opgestart worden zonder dat de ouders hiervan op de hoogte worden gesteld?”*
 - *“Graag informatie rond bewindvoerder met bijstandsopdracht. De aanvraag indienen zoals een bewindvoerder als persoon en goederen? + medisch verslag ook nodig? Zal de bewindvoerder de gelden van betrokken persoon beheren? Kan dit gezien worden als ondersteuning (bij verkoop van een woning, ontruimen van een woning, ...) voor de betrokken persoon? Wordt hier ook 3% aangerekend voor de bijstand van de advocaat?”*
- Vergoeding van de bewindvoerder
 - *“Heeft mijn bewindvoerder recht om bovenop de 3 procent ook nog maandelijks 12,5 Euro telefonie kosten te vragen aub? Op de website van de vereniging vrederechters is immers maandelijks hiervoor 4 Euro voorzien!”*
 - *“Als de bewindvoerder extra werk heeft of procedures moet voeren voor de rechtbank ifv een nalatenschap, wat zijn dan de vergoedingsrichtlijnen?”*
 - *“Een cliënt van ons met een NAH kreeg na zijn ongeval van de verzekering een redelijk hoog bedrag die nu op zijn spaarrekening staat. Hij krijgt ook maandelijks een uitkering van FOD. Mijn collega en ik zouden graag bewindvoering opstarten voor onze cliënt maar we twijfelen welk bedrag dan in rekening wordt gebracht om de 3% op te berekenen die jaarlijks naar de bewindvoerder gaat als vergoeding. De concrete vraag is dus: op wat wordt die 3% berekend? Enkel op het maandelijks inkomen of ook op het spaargeld?”*
- Communicatie met de bewindvoerder
 - *“Een cliënt van mij staat onder bewindvoering. De afgelopen maanden merk ik dat de communicatie moeilijk loopt tussen de bewindvoerder en mijn cliënt maar ook mijn communicatie naar de bewindvoerder toe. Volgende communicatieproblemen traden al op: cliënt is al maanden dakloos maar onduidelijk welke stappen bewindvoerder hierin neemt,*

zoektocht woonst: woningen worden doorgemaid naar bewindvoerder maar onduidelijk of ze kandidaat wordt gesteld. We weten niet hoe we hier verder mee aan de slag kunnen?"

- *"Graag hadden we advies van jullie gekregen over hoe we het best aanpakken wanneer we merken dat bewindvoerder en wij niet langer dezelfde visie hebben over een begeleidingstraject. Wanneer we met andere woorden een andere mening hebben over zorginhoud. We hadden graag vernomen hoe we hierin best te werk gaan. Immers, een bewindvoerder kan betrokken zijn in meerdere dossiers, en samenwerking kan in het ene dossier héél goed zijn, en in het andere dossier dan weer minder afhankelijk van cliënt, begeleider en andere omstandigheden.... We willen dit met enige voorzichtigheid aanpakken, om goede trajecten niet te ondermijnen."*
- Praktische vragen over de uitvoering van het mandaat van een bewindvoerder
 - *"Mag/moet de belastingaangifte van een beschermde persoon door de gerechtelijk bewindvoerder getekend worden, omdat dit een daad van dagelijks beheer is? Zo neen, wie moet dan tekenen als de beschermde persoon dat zelf niet meer kan."*
 - *"De woning van de beschermde persoon zal meer dan waarschijnlijk na machtiging door de vrederechter verkocht worden. Er is een schatting door een landmeter-expert gebeurd, een eenzijdige aankoopbelofte door de kopers met een zeer gunstig bod, etc. Uitspraak wordt zeer binnenkort verwacht. De woning moet dan ook snel leeg gemaakt worden. Wij hebben rechtsleer en brochures (en jullie FAQs) doorlopen maar vinden weinig over hoe de verkoop van roerende goederen dient te gebeuren. Natuurlijk is er ook een machtiging van de vrederechter vereist. Maar dient de verkoop openbaar te gebeuren (er zijn echter geen goederen van grote waarde). Of moet er een aantal opkopers gevraagd worden een offerte uit te brengen die aan de vrederechter worden voorgelegd? Of is het de vrederechter die bepaalt hoe de verkoop dient te gebeuren en moeten we gewoon machtiging vragen voor de verkoop en zijn/haar voorwaarden navolgen? Kortom, hoe dienen wij te werk te gaan?"*
 - *"Ik kwam zopas in het bezit van de inhoud van een kluis (destijds, voor de bewindvoering geopend in het bijzijn van een gerechtsdeurwaarder en in een verzegelde omslag bewaard door de bank). De inhoud betreft enkel strikt persoonlijke voorwerpen die ik, overeenkomstig artikel 499/9 oud BW "ter beschikking van de beschermde persoon" dien te houden. Deze voorwerpen hebben voor de beschermde persoon evenwel een zeer emotionele waarde en hij zou ze dus graag zelf in bezit nemen/houden. De beschermde persoon is nog zeer goed van geest (de bewindvoering werd enkel georganiseerd omdat hij administratief zeer nalatig was - hij werd trouwens toegelaten tot de collectieve schuldenregeling). Kan ik deze voorwerpen afgeven, zonder artikel 499/9 voormeld te schenden en voor zover ook de collectieve schuldenregeling dit toestaat? Ik vond desbetreffend geen rechtspraak/rechtsleer terug."*
- Het einde van een bewindvoering
 - *"10 jaar geleden werd ik gedwongen door iemand anders onder bewindvoering te staan, ik sta 10 jaar tegen mijn eigen wil daar onder... ik heb al een aantal verzoekschriften in gediend om het te beëindigen maar kreeg reeds te horen dat het niet mocht, kan een rechter blijven dwingen om daaronder te blijven staan? En kan de bewindvoerder en de vrederechter zomaar uitspreken dat er psychose zou zijn of sprake van? Want alle advocaten kosten enorm veel geld. Ik zou graag stoppen met bewindvoering."*

- *“Blijft de bewindvoerder nog zijn opdracht behouden en aangesteld zijn nadat pupil/cliënt overleden is. Dit om begrafenis te regelen, ontruimen woning, ...”*

Voorbeelden van meldingen

- Meldingen in verband met het centraal register van bescherming van de personen (CRBP)
 - *“Dossier bewindvoering is voor mij niet meer zichtbaar. Ik krijg bij CRBP (website) volgende melding “Geen enkel dossier waar je bij betrokken bent werd gevonden”. Vorig jaar heb ik het jaarverslag digitaal kunnen neerleggen in augustus 2021. Sedertdien niet meer geraadpleegd totdat ik nu mijn jaarverslag wou opmaken.”*
- Suggesties ter verbetering van de werking van het centraal register van bescherming van de personen (CRBP)
 - *“Zien jullie een mogelijkheid om bij het CRBP eens na te vragen of er geen mogelijkheid is om er voor te zorgen dat bij een melding van wijziging domicilie een bijlage kan gevoegd worden. Nu moeten steeds 2 stappen ondernomen worden: melding wijziging domicilie - brief aan rechter met attest van woonst. Het zou fijn zijn mocht gewoon een bijlage kunnen gevoegd worden bij de melding wijziging domicilie.”*
- Samenwerking met de bewindvoerder
 - *“We willen melding maken van het feit dat de bewindvoering door bewindvoerder X heel moeilijk verloopt, hij vergeet vaak zaken op te nemen waardoor meerdere brieven, tot aangetekende zendingen terecht komen de beschermde persoon en bij haar moeder. Deze laatste is ondertussen een stuk in de zeventig en werd onlangs opgenomen in het ziekenhuis omdat ze de stress rond het niet betalen en de aangetekende brieven van een verzekeringsmaatschappij niet meer aankon en een angstaanval kreeg. De bewindvoerder heeft hierover mail ontvangen maar heeft er niet meer op gereageerd.”*
- Werkwijze van de bewindvoerder
 - *“Ik begeleid reeds een ruime tijd een meisje. Zij heeft bewindvoering over goederen. Zelf is zij niet tevreden over haar bewindvoering. Ze geeft geen idee hoe het staat met haar schulden of waar haar inkomsten naartoe gaan. We hebben hiervoor een gesprek aangevraagd met de bewindvoerder maar kregen geen concreet antwoord op haar vragen. Er werd ons enkel een maandafschrift meegegeven en een benadering van openstaande schuld. Daarnaast komt alle post nog toe bij het meisje en moet zij zorgen dat alle documenten bij haar bewindvoerder geraken. Zo komen er ook extra schulden bij omdat ze niet op tijd haar brieven in orde brengt. Welke stappen dienen wij te nemen om hier verandering in te krijgen?”*
- Suggesties ter verbetering van het beleid
 - *“Voor zover ik het goed voor heb wil het steunpunt eventueel ook suggesties doen inzake beleid. Ik stel vast dat een vertrouwenspersoon die vraagt om aangesteld te worden, na de beschikking aanstelling bewind, dit met een verzoekschrift moet doen en 24 EUR moet betalen. Nochtans stelt de wet dat dit ook mondeling kan gevraagd worden. Kan er geen oplossing gevonden worden in het feit dat de aanvraag aanstelling vertrouwenspersoon kan gebeuren via “brief aan rechter”? Of ziet u wettelijke bezwaren?”*

Voorbeeld van vraag tot vorming

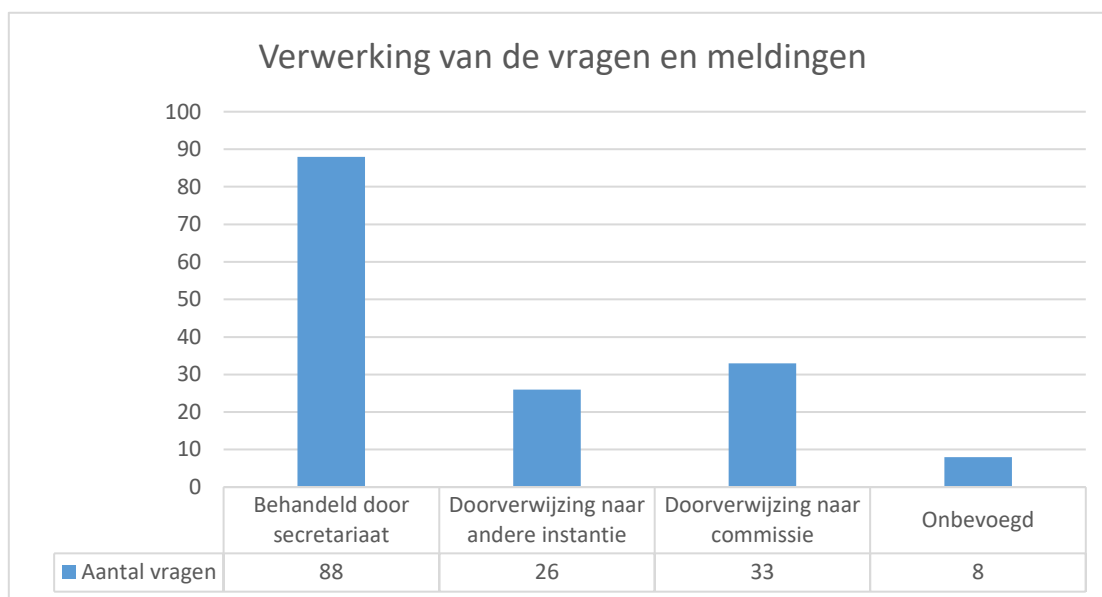
- *“Vanuit de instelling vernemen we dat veel ouders het moeilijk hebben met het digitale verslag in te geven. De website heb ik al wat proberen te verduidelijken, maar is voor vele ouders een drempel. Ook komen veel vragen, met hoeveel ze mogen inbrengen, onkosten vervoer, erfenis, ... Is er een mogelijkheid om eens een avond of namiddag te organiseren zodat ouders wat hun vragen rechtstreeks kunnen vragen?”*

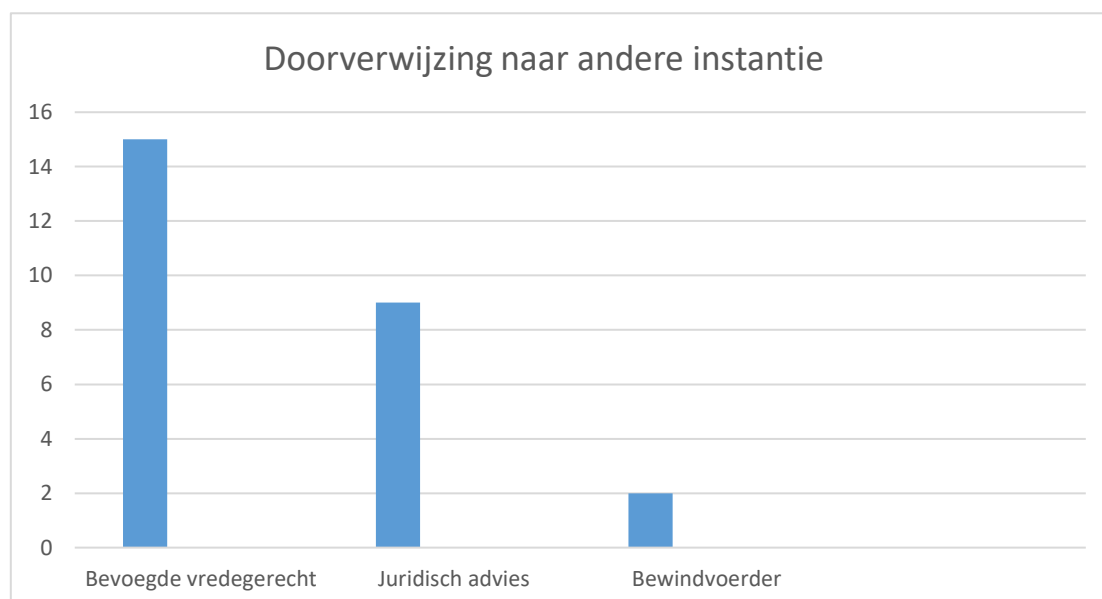
Verwerking van de vragen en meldingen door het Steunpunt bewindvoering

Algemeen

Het afgelopen jaar handelde het secretariaat in ongeveer 57 % van de gevallen de vraag of melding zelf af.

In 17 % van de contactnames verwees het secretariaat de vraagsteller of melder door naar een andere instantie. Dit was bijvoorbeeld het geval wanneer er juridisch advies werd gevraagd, of wanneer vragen werden gesteld in een specifiek dossier bewindvoering (waar immers steeds de lokale vrederechter bevoegd is om de vragen te behandelen).

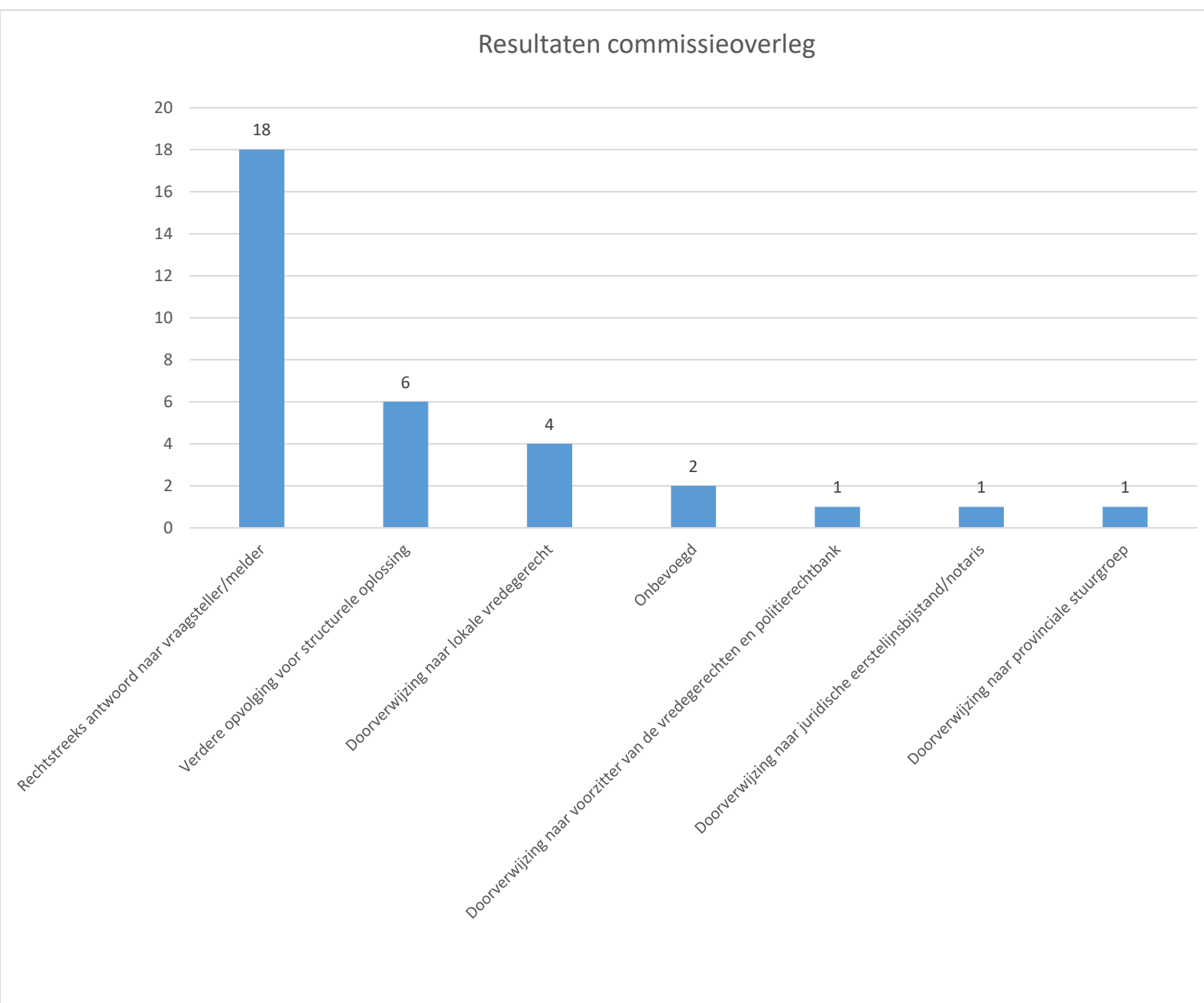

In 21 % van de gevallen verwees het secretariaat de vraag of melding door naar de commissie van het Steunpunt bewindvoering, vanwege de complexiteit van de vraag of melding.

Tot slot verklaarde het Steunpunt bewindvoering zich in 5 % van de contactnames onbevoegd om de vraag of melding te behandelen. Dit was het geval wanneer de vraag of melding geen link had met de provincie West-Vlaanderen, wanneer de vraagstelling ging over een gedwongen opname of over een collectieve schuldenregeling.

Resultaten commissieoverleg

De commissie van het Steunpunt bewindvoering kwam het afgelopen jaar negen keer bijeen. In totaal behandelde de commissie 33 agendapunten.

Bovenstaand staafdiagram geeft de resultaten weer na de bespreking door de commissie van alle agendapunten. In 55 % van de gevallen formuleerde het secretariaat nadien alsnog een rechtstreeks antwoord naar de vraagsteller of melder. In 21 % van de gevallen besloot de commissie dat de vraagsteller of melder naargelang de situatie moest worden doorverwezen naar het lokale vredegerecht, naar de voorzitter van de vrederechten en politierechtbank, naar de juridische eerstelijnsbijstand of naar de provinciale stuurgroep.

Bij 6 % van de agendapunten verklaarde de commissie van het Steunpunt bewindvoering zich onbevoegd om de vraag of melding te behandelen. Telkens oordeelde de commissie dat er een risico bestond dat de commissie zich op het terrein van de beoordelingsbevoegdheid van de lokale vrederechter zou begeven. Aangezien de vrederechter soeverein oordeelt binnen zijn/haar kanton, was de commissie telkens van oordeel dat het geen verder gevolg kon geven aan de vraag of melding.

Tot slot stelde de commissie van het Steunpunt bewindvoering zes keer – dus in 18 % van de gevallen – een dysfunctie vast. Bijgevolg was de commissie telkens van mening dat er verdere opvolging voor een structurele oplossing noodzakelijk was. Deze casussen komen hierna meer in detail aan bod.

Verdere opvolging voor een structurele oplossing

- Dossier 2022/7 ([vraagsteller/melder: familiaal bewindvoerder](#))
 - *“Geachte heer/mevrouw, vanaf 1/06/2021 is het CRBP in werking getreden. Van de bewindvoerders wordt nu verwacht dat het dossier van de beschermde persoon via die nieuwe e-service verloopt. De applicatie die voorzien is voor de periodieke verslaggeving over de persoon en de goederen bestaat uit zo'n 14 verschillende stappen waarin het gebruikte jargon vaak voor mensen zonder juridische of economische achtergrond moeilijk begrijpbaar is. Een treffelijke handleiding die de gebruiker doorheen alle stappen van de verslaggeving loodst, met begrijpbare uitleg over bepaalde termen, is helaas (bij mijn weten) nergens te vinden. Ik vrees dat er net zoals ik veel bewindvoerders zullen zijn die de periodieke verslaggeving niet of slechts gedeeltelijk volgens de verwachting van de overheid zullen kunnen invullen. Kan er a.u.b. gewerkt worden aan een duidelijke, begrijpbare en volledige handleiding (in een pdf-bestand of andere) met voldoende illustraties (schermafdrukken) zodat gewone mensen zonder juridische opleiding met gerust hart hun verslag kunnen opmaken?”*
 - De commissie erkende de nood aan ondersteuning om te werken met het elektronisch bewindvoeringsdossier.

Het secretariaat kreeg de opdracht om mee te delen dat er op heden door een familiaal bewindvoerder zowel op papier als op elektronische wijze een verslag kan worden neergelegd.

Er werd eveneens gevraagd om een handleiding, die goedgekeurd werd op de vergadering van de vrederechters van West-Vlaanderen, te sturen naar de vraagsteller voor wat betreft de opmaak van de verslaggeving op papier.

Verder werd naar aanleiding van deze vraag, door tussenkomst van de hoofdgriffier, dezelfde handleiding gepubliceerd op de website van de vrederechten van West-Vlaanderen.

Voor wat betreft de digitale neerlegging van de verslaggeving mocht het secretariaat communiceren dat er gebruik kan worden gemaakt van de e-learning via het CRBP en dat men terecht kan bij de kiosk-pc van het vredegerecht zodat er op praktische wijze (niet op inhoudelijke wijze) door het griffiepersoneel hulp kan worden geboden voor het indienen van de digitale verslaggeving.

- Dossier 2022/16 ([vraagsteller/melder: zorgsector](#))
 - *“Wanneer een cliënt onder bewindvoering staat, bestaat de mogelijkheid dan dat de cliënt een bank-app op zijn/haar smartphone staan heeft waar hij/zij verrichtingen kan zien van 1 bepaalde rekening of zijn alle rekeningen dan zichtbaar?”*

- De commissie stelde naar aanleiding van deze vraag vast dat het op heden een tekortkoming is dat er geen bank app kan worden gekoppeld aan een (zakgeld)rekening van een beschermde persoon. Ook bij het uitvoeren van online aankopen stellen er zich op dat vlak problemen indien een persoon onder beschermingsstatuut staat.

Een bewindvoering treft een breed spectrum aan personen met verscheidene problematieken en met verschillende mogelijkheden. Nu wordt iedereen over dezelfde kam geschoren doordat het gebruik van een bank app voor niemand mogelijk is (uitgezonderd bij een tweetal banken), zelfs al heeft een beschermde persoon de capaciteiten om deze te gebruiken.

De commissie wil dan ook het signaal geven naar de beleidsmakers toe dat het een tekortkoming is dat beschermde personen afhankelijk zijn van hun bank of zij al dan niet in de mogelijkheid zijn om een bank app te gebruiken. Indien een beschermde persoon de vaardigheden bezit om een bank app te hanteren en de bewindvoerder akkoord gaat met deze praktische manier van werken, zou elke bank de beschermde persoon de mogelijkheid moeten kunnen bieden om de bank app te gebruiken. Indien dit niet het geval is, kan dit als discriminerend worden aangevoeld.

- Dossier 2022/58 ([vraagsteller/melder: professioneel bewindvoerder](#))
 - *“Voor zover ik het goed voor heb wil het steunpunt eventueel ook suggesties doen inzake beleid. Ik stel vast dat een vertrouwenspersoon die vraagt om aangesteld te worden, na de beschikking aanstelling bewind, dit met een verzoekschrift moet doen en 24 EUR moet betalen. Nochtans stelt de wet dat dit ook mondeling kan gevraagd worden. Kan er geen oplossing gevonden worden in het feit dat de aanvraag aanstelling vertrouwenspersoon kan gebeuren via "brieff aan rechter"? Of ziet u wettelijke bezwaren?”*

- De commissie was van mening dat er in een dergelijke aard van de zaak geen retributie verschuldigd is aangezien een verzoekschrift tot aanstelling van een vertrouwenspersoon als een ‘formele tussenkomst in het bewindvoeringsdossier’ wordt beschouwd en niet als een ‘gedinginleidende akte’, waarbij wel een bijdrage moet worden betaald voor het begrotingsfonds voor juridische tweedelijnsbijstand. Er werd dan ook de aanbeveling geformuleerd ten aanzien van de hoofdgriffier van de vrederechten en de politierechtbank van het arrondissement West-Vlaanderen om een verzoek tot aanstelling van een vertrouwenspersoon als niet-betalend te beschouwen.

Het directiecomité van de vrederechten en de politierechtbank West-Vlaanderen besprak de argumenten van de commissie en kon zich vinden in de geformuleerde conclusies. Het besluit was echter strijdig met omzendbrief 256 (rev.3) en de bijhorende FAQ.

Het directiecomité gaf daarop opdracht aan referendaris James Vanhoutte om te onderzoeken of het verzoek (schriftelijk of mondeling) tot aanstelling van een vertrouwenspersoon moet worden bestempeld als een gedinginleidende akte of eerder als een formele tussenkomst in een bestaand dossier waar reeds een rechterlijke beschermingsmaatregel is genomen.

Referendaris Vanhoutte is van mening dat op basis van de omzendbrief 256 een verzoek tot aanstelling van een vertrouwenspersoon moet aanzien worden als een homologatie van de aanwijzing van de vertrouwenspersoon en niet als een gedinginleidende akte, naar analogie met de verzoeken voor de machtigingen die de vrederechter tijdens de duur van het bewind verleent. Echter het antwoord zoals geformuleerd in 59 van de FAQ zorgt voor problemen. Zonder aanpassing van de FAQ is het echter niet mogelijk om de aanbeveling zoals geformuleerd in de conclusie van de commissie (verzoek tot aanstelling vertrouwenspersoon aanzien als niet betalend) toe te passen in West-Vlaanderen.

Het directiecomité heeft daarop contact opgenomen met de beleidsinstantie met het verzoek om de FAQ gevoegd bij omzendbrief 256 (rev.3) aan te passen. Bij een aanpassing van de FAQ kan dan gevraagd worden aan de APG-MACH om de verzoeken tot aanstellen van een vertrouwenspersoon aan te passen naar "vrijgesteld".

- Dossier 2022/65 (vraagsteller/melder: zorgsector)

- *"Bij de online aanvraag van bewindvoering wordt heel wat persoonlijke informatie gevraagd ter staving van de aanvraag.*

Ik vind het als professioneel, die (vaak) de aanvraag indient, niet duidelijk dat de gegeven info (ikv beroepsgeheim) gedeeld zal worden met de aanverwanten van de persoon waarvoor bewindvoering wordt aangevraagd.

In de situatie die zich voordeed werd er een aanvraag ingediend vanuit een mobiel behandelteam. Ze hebben zoveel mogelijk informatie gegeven om de aanvraag te staven, ook vanuit het gegeven dat dit beroepsgeheim is en dit niet wordt gedeeld. Nadien blijkt dat al deze info per brief werd verstuurd naar beide kinderen. Ik begrijp dat kinderen op de hoogte moeten gebracht worden van de opstart van deze aanvraag, maar de gegeven info was van belang voor de vrederechter, niet voor de dochter.

Ik vind het daarnaast niet duidelijk worden vermeld dat de gegeven informatie tijdens de aanvraag, bij de kennisgeving aan familie in de 1e graad, bijgevoegd wordt.

Ik stel mij de vraag of kinderen (en/of andere aanverwanten) over alle informatie moeten beschikken. Daarnaast zou het toch duidelijk moeten zijn voor de aanvrager dat alle gegeven info zal gedeeld worden, zodoende deze laatste hiermee rekening kan houden."

- De commissie deelde enerzijds mee dat in toepassing van artikel 1244 Ger.W. bij de oproeping een afschrift van het verzoekschrift wordt gevoegd. De wet voorziet niet dat ook stukken worden opgestuurd.

Wie partij wordt, heeft inzage in het rechtsplegingsdossier en kan derhalve kennis nemen van alles wat in het dossier wordt neergelegd. Het recht op tegenspraak is essentieel.

Uit de commissiebespreking kwam anderzijds ook tot uiting dat organisaties vanuit de zorgsector zich er niet altijd van bewust zijn waarom een kopie van het verzoekschrift kenbaar wordt gemaakt aan de partijen binnen een bewindvoeringsdossier.

De commissie kwam tot het besluit dat het helpend kan zijn dat hieromtrent uitleg wordt verschaft aan de zorgsector. Dit kan onder meer gebeuren tijdens toekomstige studiedagen.

Daarnaast formuleerde de commissie de aanbeveling om via het platform van de rechterlijke bescherming een 'pop-up' te laten verschijnen zodat verzoekende partijen worden ingelicht dat de informatie die zij kenbaar maken, wordt gedeeld met de partijen in het dossier.

De huidige stand van zaken is dat de aanbeveling geagendeerd werd door de systeembeheerders van de vrederegichten van West-Vlaanderen op de vergadering van de werkgroep van het centraal register van bescherming van de personen teneinde hier verder gevolg aan te geven.

- Dossier 2022/94 (vraagsteller/melder: familiaal bewindvoerder)

- *“Als suggestie had ik willen een oproep doen om het mandatenstelsel van de overheid verder door te trekken naar bewindvoerders. Momenteel is het zo dat men als (familiaal) bewindvoerder geen mandaat kan vragen voor bepaalde overheidsdiensten zoals myminfin, my pension, ... Uiteindelijk moet men zich behelpen met papieren hulpmiddelen, wat inefficiënt en tijdrovend is. De precieze lijst van onbekwaamheden en de bevoegdheden van bewindvoerders (eigenlijk de basisbeschikking) is ook niet te vinden op het CRBP, als de bewindvoering ouder is als het nieuwe digitale systeem.”*
- In deze casus benoemt de familiaal bewindvoerder twee verschillende zaken. Enerzijds suggereert de bewindvoerder de nood aan een mandatenstelsel voor de familiaal bewindvoerder. Anderzijds haalt hij aan dat de aanstellingsbeschikking van de bewindvoerder niet digitaal beschikbaar is in het CRBP indien de bewindvoerder werd aangesteld voor de invoering van het CRBP.

De commissie stelde vast dat de familiaal bewindvoerder een terechte tekortkoming signaleerde met betrekking tot het mandatenstelsel. Voor professionele bewindvoerders is het namelijk geen probleem om via de website van FOD Financiën een mandaat aan te maken om de belastingaangifte namens de beschermde persoon digitaal in te dienen. De familiale bewindvoerders kunnen daarentegen enkel een papieren belastingaangifte doen. Zij kunnen geen mandaat aanmaken zoals de professionele bewindvoerders dit kunnen. De familiaal bewindvoerder die het Steunpunt bewindvoering contacteerde wil de belastingaangifte namens de beschermde persoon digitaal indienen en heeft het gevoel gediscrimineerd te zijn omdat dit voor de groep van de familiale bewindvoerders niet mogelijk blijkt te zijn.

De commissie wil dan ook het signaal geven naar de beleidsmakers toe dat het een tekortkoming is dat familiale bewindvoerders verplicht worden om namens de beschermde persoon een papieren belastingaangifte in te dienen.

Wat de aanstellingsbeschikking van de bewindvoerder betreft, deelde de commissie aan de melder mee dat de partijen zich voor een kopie of afschrift kunnen wenden naar de griffie van het bevoegde vrederegicht, indien de aanstellingsbeschikking niet digitaal beschikbaar is in het CRBP.

De commissie formuleert de aanbeveling naar het beleid toe om beschikkingen die dateren van voor de opstart van het elektronisch bewindvoeringsdossier te digitaliseren zodat ze raadpleegbaar zijn via het CRBP.

- Dossier 2022/99 (vraagsteller/melder: gemeentebestuur)

- *“Bij de aanstelling van een bewindvoering (goederen en/of persoon) van een burger worden wij (dienst bevolking) per brief op de hoogte gebracht. Wij kunnen dan het rijksregister aanvullen met de info omtrent de bewindvoering.*

Traditioneel bevat de begeleidende brief info over eventuele onbekwaam verklaring mbt uitoefening politieke rechten. Sinds kort is er extra info toegevoegd omtrent eventuele:

- *Onbekwaam verklaring voor de ondertekening of authenticatie met behulp van de elektronische identiteitskaart*
- *Onbekwaam verklaring voor het aanvragen van een identiteitskaart*

Wat de melding betreft 'Onbekwaam verklaard voor de ondertekening of authenticatie met behulp van de elektronische identiteitskaart', hebben we volgende vragen:

- *In bovenstaande zin staat er 'of', maar mogen we dat interpreteren als een 'en' want het ondertekenings- en authenticatiecertificaat zijn 2 verschillende certificaten op de identiteitskaart? Is het altijd onbekwaam voor beide? Of kan het ook 1 van de 2 zijn waarvoor de persoon onbekwaam wordt verklaard? Want het kan toch zijn dat een burger zich wel nog mag aanmelden op bijvoorbeeld een overheidswebsite (vb mijngezondheid.be), maar geen zaken meer mag ondertekenen met zijn identiteitskaart?*
- *Is het de bedoeling dat wij de certificaten van de identiteitskaart van die persoon sowieso intrekken? Maar dat betekent dat er met die identiteitskaart niet meer kan aangemeld worden of iets ondertekend kan worden, ook niet door de bewindvoerder.*

Bijvoorbeeld: je vaccinatieattest moest je afdrukken via mijngezondheid.be, dat betekent dat iemand waarvan de authenticatiecertificaten ingetrokken zijn dat attest niet meer online kan aanvragen. De mensen die onder bewindvoering vallen, moeten dan op andere manier dat attest opvragen? Stel dat die persoon die onder bewindvoering valt reeds Itsme-app had geïnstalleerd, kan hij zich nog ten allen tijde aanmelden met zijn Itsme-app? Het heeft dan weinig zin om zijn certificaten op zijn kaart in te trekken? Of hoe wordt dat gezien?

Wat de melding betreft 'onbekwaam verklaard voor het aanvragen van een identiteitskaart':

Wat betekent dat concreet? Iedere burger moet toch over een identiteitskaart beschikken. Wij moeten die info waarschijnlijk bijhouden op één of andere manier (moeten nog eens navragen op welke manier we dat kunnen doen in onze systemen)? Maar betekent dat bij de aanvang van een nieuwe identiteitskaart zowel de persoon onder bewindvoering als de bewindvoerder altijd aanwezig moeten zijn? Want de aanvraag kan niet louter gebeuren door de bewindvoerder aangezien we onder andere de vingerafdrukken afnemen van de burger (of is dat een uitzondering). Moet de bewindvoerder zowel bij aanvraag als activering van de kaart aanwezig zijn?"

- De commissie nam deze vragen in ontvangst en kwam tot het besluit dat er zeer technische vragen werden gesteld in de toepassing van de wetgeving in de praktijk. De commissie besloot dan ook de toestemming te vragen aan de voorzitter van de vredegerechten en de politierechtbank West-Vlaanderen om ondersteuning te verkrijgen van de referendaris zodat diepgaander onderzoek kon gebeuren omtrent de voorliggende vraagstelling. De twee nota's van referendaris Vanhoutte worden als bijlage gevoegd bij huidig jaarverslag.

De nota's werden door het secretariaat teruggekoppeld naar de commissie. Voor de commissieleden werd het duidelijk dat de nota's veel verheldering brachten, waardoor er passende antwoorden konden worden geformuleerd ten aanzien van de vraagsteller.

Daarnaast werd het echter duidelijk dat er ook een dysfunctie is bij het toepassen van de wet in de praktijk.

Zo kan een beschermde persoon omwille van een onbekwaamverklaring voor de *'authenticatie met behulp van de elektronische identiteitskaart'* zich niet langer authenticeren of elektronisch identificeren met de identiteitskaart bij applicaties zoals itsme, eID, ... Hier is op heden geen oplossing voor. Te meer wordt het voor deze personen onmogelijk om zich te authenticeren op de website van de rechterlijke bescherming, waardoor het voor hen onmogelijk gemaakt wordt om het elektronische bewindvoeringsdossier te raadplegen of een verzoekschrift neer te leggen voor een handeling die niet voor vertegenwoordiging vatbaar is.

De commissieleden willen dan ook een duidelijk signaal geven naar de beleidsmakers dat de toepassing van de wet in de praktijk mogelijks moeilijkheden zal scheppen voor beschermde personen naar de toekomst toe.

Eén jaar het Steunpunt bewindvoering: een terugblik en een blik op de toekomst

Een brede waaier van doelgroepen heeft in 2022 duidelijke, pertinente en kwaliteitsvolle vragen gesteld, meldingen gedaan en suggesties geformuleerd aan het Steunpunt bewindvoering. Het is dan ook duidelijk gebleken dat het onderwerp bewindvoering sterk leeft binnen onze samenleving, en dat een initiatief zoals het Steunpunt bewindvoering **allerminst een overbodige luxe** is.

Het gegeven dat de contacten vooral betrekking hadden op pertinente vragen en suggesties, en eerder uitzonderlijk op klachten, stemt hoopvol en onderschrijft de positieve context van dit nog pril verhaal.

Naast de behandeling van alle vragen en meldingen, hebben we ons in het eerste jaar vooral gefocust op een vlotte opstart van de werking van het secretariaat en de commissie.

Daarnaast hebben we ook aandacht besteed aan de **bekendmaking** van het Steunpunt bewindvoering. Zo zorgden we voor een grootschalige verspreiding van affiches in de zorgsector en in alle kantons van de vrederechten van West-Vlaanderen. Het directiecomité van de vrederechten en politierechtbank West-Vlaanderen organiseerde op 25 maart 2022 een studiedag over bewindvoering voor de zorgsector in Vives Brugge. In samenwerking met de Balie West-Vlaanderen organiseerden de vrederechten West-Vlaanderen in april-mei 2022 een opleidingscyclus over bewindvoering voor de professionele bewindvoerders. In beide opleidingen kwam het Steunpunt bewindvoering aan bod.

In de zorgsector heerste er wat onduidelijkheid waarvoor je nu precies bij het Steunpunt bewindvoering terecht kon. Daarom werd een folder ontworpen, die verduidelijkt wie allemaal terecht kan bij het Steunpunt bewindvoering en wat de concrete doelstellingen zijn. Op die manier hopen we het Steunpunt bewindvoering nog extra in de verf te zetten, en verdere naamsbekendheid te geven.

Verder vormde de **website** van in het begin één van de speerpunten van het Steunpunt bewindvoering. In de toekomst zullen we blijven sleutelen aan de website om de efficiëntie en de gebruiksvriendelijkheid ervan zo veel mogelijk te optimaliseren.

Anderzijds moeten we ook **kritisch durven kijken** naar de werking van het Steunpunt bewindvoering. De vraag rijst bijvoorbeeld of de mensen niet ook op een andere manier – dan louter via de website of per brief – contact moeten kunnen opnemen met het Steunpunt bewindvoering.

Bovendien bleek bij de behandeling van de vragen en meldingen dat het niet altijd even vanzelfsprekend is om de grens te trekken tussen informatie geven en advies verlenen. Daarbovenop kwam de moeilijke evenwichtsoefening tussen het juridisch correct informeren van de mensen en deze informatie tegelijkertijd op een begrijpelijke manier verwoorden zonder verkeerde informatie te geven.

Op het niveau van de commissiewerking stelden we vast dat de aangebrachte agendapunten inhoudelijk dikwijls een uitdaging vormden. De multidisciplinariteit heeft ons versterkt om deze uitdaging aan te gaan. Tegelijkertijd zijn we er ons van bewust dat er in de toekomst evengoed meningsverschillen kunnen zijn tussen de commissieleden onderling. De voorzitter van de commissie heeft in de toekomst op dat vlak een belangrijke rol te vervullen om op een onpartijdige manier de discussies op een constructieve en open manier te leiden.

Een precair punt blijft echter het statuut van het Steunpunt bewindvoering. Het Steunpunt is een **feitelijk samenwerkingsverband**. Het is gegroeid uit de welwillendheid van drie actoren die met complementaire krachten het welzijn van de beschermde persoon willen verbeteren. Inherent zijn hier **twee grote nadelen** aan verbonden:

- het Steunpunt en haar organen – stuurgroep, commissie, secretariaat – hebben (nog) geen wettelijke basis of statutair referentiekader waardoor de legitimatiebasis voor haar antwoorden aan de individuele vraagstellers en haar aanbevelingen op beleidsniveau niet steeds de autoriteit hebben die ze verdienen;
- de instandhouding van de werking van het Steunpunt is gebaseerd op welwillendheid van de drie actoren: zorgsector, Balie West-Vlaanderen en vrederechten West-Vlaanderen bieden hun expertise en tijd kosteloos ter beschikking. Voor de griffie van de vrederechten is dit gegeven bijzonder onmiskenbaar omdat het secretariaat door griffier Eveline Vandamme dag in dag uit met veel toewijding en vooral hoogwaardige kennis zeer laagdrempelig wordt waargenomen. Binnen de context van de huidige werklastmeting en het nakende autonoom financieel beheer van Justitie wordt deze activiteit in geen enkele financiële parameter weerspiegeld. De vraag is of dit op termijn werkbaar en haalbaar zal blijven.

We doen dan ook een oproep aan de diverse actoren en vooral ook naar de beleidsinstanties toe om verdere stappen te ondernemen om het Steunpunt in alle opzichten een solidere verankering te verlenen.

Dit geldt des te meer nu blijkt dat na één jaar werking het Steunpunt zijn bestaansreden heeft aangetoond en enkele [andere gerechtelijke arrondissementen](#) het project genegen zijn. Bijgevolg zullen Antwerpen, Leuven en Oost-Vlaanderen op 1 februari 2023 het Steunpunt bewindvoering in hun gerechtelijk arrondissement lanceren.

Aanbevelingen

	Belgische Federatie van de Financiële Sector (Febelfin)	College van de hoven en rechtbanken	FOD Financiën	Minister van Justitie	Taskforce CRBP	Wetgever
Verduidelijk het jargon op de website van het CRBP om het systeem laagdrempeliger te maken voor de familiale bewindvoerders en voor de zorgsector.				X	X	
Digitaliseer de aanstellingsbeschikkingen die dateren van voor de opstart van het CRBP, zodat deze raadpleegbaar zijn via het CRBP				X	X	
Maak bij elke bank het gebruik van een bankapplicatie mogelijk voor beschermde personen.	X					
Maak bij elke bank online aankopen mogelijk voor professionele bewindvoerders.	X					
Pas de FAQ bij de omzendbrief 256 (rev.3) aan zodat bij een verzoek tot aanstelling van een vertrouwenspersoon geen bijdrage aan het Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand meer verschuldigd is.				X		
Laat op de website van het CRBP een pop-up verschijnen waarbij verzoekende partijen worden geïnformeerd dat de informatie die zij kenbaar maken, wordt gedeeld met de partijen in het dossier.					X	
Maak het mandatsysteem van de overheid mogelijk voor familiale bewindvoerders (MyMinfin, MyPension, ...).			X			
Bied een oplossing voor het probleem dat beschermde personen die onbekwaam zijn verklaard voor de authenticatie met behulp van hun elektronische identiteitskaart zich niet langer kunnen authenticeren of elektronisch identificeren met hun identiteitskaart bij applicaties zoals Itsme, eID, CRBP, ...				X		X
Creëer een wettelijke basis/statutair referentiekader voor het Steunpunt bewindvoering.				X		X
Voorzie in personeelsmiddelen om het Steunpunt bewindvoering nationaal verder uit te bouwen.		X		X		X

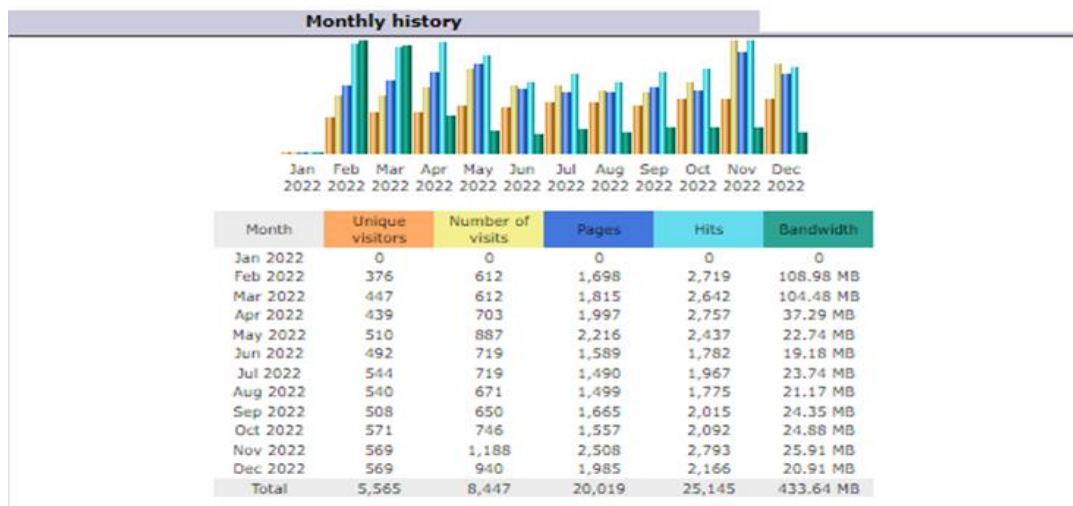

Statistieken van de website van het Steunpunt bewindvoering

Onderstaande grafiek geeft het aantal bezoekers van de website van het Steunpunt bewindvoering weer tijdens het afgelopen jaar. Zo blijkt dat er 5565 “*unique visitors*” waren van februari tot en met december 2022. Eerlijkheidshalve moeten we hierbij wel opmerken dat een groot deel van deze bezoekers zogenaamde “*robots*” waren, waardoor het werkelijk aantal bezoekers iets lager is dan weergegeven in onderstaande grafiek. Toch schetst de grafiek een nuttig beeld van de evolutie van het aantal bezoekers van de website in de loop van het afgelopen jaar.

Reported period	Year 2022				
First visit	07 Feb 2022 - 00:08				
Last visit	31 Dec 2022 - 23:15				
	Unique visitors	Number of visits	Pages	Hits	Bandwidth
Viewed traffic *	<= 5,565 Exact value not available in 'Year' view	8,447 (1.51 visits/visitor)	20,019 (2.36 Pages/Visit)	25,145 (2.97 Hits/Visit)	433.64 MB (52.56 KB/Visit)
Not viewed traffic *			25,940	33,095	364.20 MB

* Not viewed traffic includes traffic generated by robots, worms, or replies with special HTTP status codes.

Onderstaande afbeelding toont tot slot welke specifieke pagina's de bezoekers van de website het meest bezochten. De rubriek “/” betreft de homepage. Het valt op dat veel bezoekers van de website de pagina van de veelgestelde vragen (“/faq”) hebben bekeken. Dit toont het belang aan om hierin blijvend te investeren.

220 different pages-url	Viewed
/	8,184
/user/login	3,229
/faq	2,620
/form/informatie	1,079
/over_ons	998
/form/vraag	794

Dit jaarverslag wordt overgemaakt aan:

- Minister van Justitie
- Kamer van volksvertegenwoordigers
- Hoge Raad voor de Justitie
- College van de hoven en rechtbanken
- FOD Financiën
- Belgische Federatie van de Financiële Sector (Febelfin)
- Taskforce CRBP
- Orde van Vlaamse Balies (OVBA)
- Zorgsector
- Eerste voorzitter van het hof van beroep Gent
- Procureur-generaal bij het hof van beroep Gent
- Voorzitter rechtbank van eerste aanleg West-Vlaanderen
- Voorzitters vrederechters en rechters in de politierechtbank
- Procureur des Konings West-Vlaanderen
- Balie West-Vlaanderen

De beschermde persoon en zijn/haar elektronische identiteitskaart

Inhoud

Wetgeving	1
Parlementaire voorbereidingen.....	3
Rechtsleer	7
Onbekwaamverklaring voor de aanvraag van een identiteitskaart	8
Conclusie	9

Wetgeving

Artikel 1251 Ger.W.

“Binnen de termijn van vijftien dagen bedoeld in artikel 1250, tweede lid, brengr de griffier een uittreksel van de beslissing ter kennis van de burgemeester van de woonplaats van de beschermde persoon teneinde te worden aangetekend in het bevolkingsregister. De burgermeester levert een uittreksel uit het bevolkingsregister af, met vermelding van de naam, het adres en de staat van bekwaamheid van een persoon, alsook de identiteit van de bewindvoerder, aan de persoon zelf of enige derde die een belang aantoont.”

De griffier brengt de burgemeester (in feite de dienst bevolking) van de stad Waregem op de hoogte wanneer de vrederechter heeft beslist een bewindvoerder aan te stellen over de goederen en/of de persoon van een Waregemse burger.

In deze kennisgeving wordt standaard het volgende vermeld:

“Betrokkene werd

- *[wel/niet] onbekwaam verklaard om zijn politieke rechten uit te oefenen;*
- *[wel/niet] onbekwaam verklaard voor de ondertekening of authenticatie met behulp van de elektronische identiteitskaart;*
- *[wel/niet] onbekwaam verklaard voor het aanvragen van een identiteitskaart.”*

Artikel 492/1, § 1, eerste en derde lid, 21° oud BW

“§ 1. De vrederechter die een rechterlijke beschermingsmaatregel met betrekking tot de persoon beveelt, bepaalt de handelingen in verband met de persoon waarvoor de beschermde persoon onbekwaam is, met inachtneming van de persoonlijke omstandigheden en zijn gezondheidstoestand. Hij somt deze handelingen uitdrukkelijk op in zijn beschikking.

[...]

De vrederechter oordeelt in zijn beschikking in ieder geval uitdrukkelijk over de bekwaamheid van de beschermde persoon met betrekking tot:

[...]

21° de ondertekening of authenticatie met behulp van de elektronische identiteitskaart overeenkomstig artikel 6, § 7, van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen;”

Artikel 492/1, § 1, derde lid, 21° oud BW werd ingevoegd door artikel 11, d) van de [wet van 21 december 2018 houdende diverse bepalingen betreffende justitie](#).

Bovendien verwijst artikel 492/1, § 1, derde lid, 21° oud BW uitdrukkelijk naar artikel 6, § 7 van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen.

Voorafgaandelijk is het belangrijk op te merken dat artikel 22 van de [wet van 25 november 2018 houdende diverse bepalingen met betrekking tot het Rijksregister en de bevolkingsregisters](#) het opschrift van voornoemde wet van 19 juli 1991 heeft gewijzigd. Het opschrift is sindsdien "[wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten](#)".

Artikel 492/1, § 1, derde lid, 21° oud BW zou dan ook moeten worden ingekort tot "21° de ondertekening of authenticatie met behulp van de elektronische identiteitskaart overeenkomstig artikel 6, § 7, van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten".

Artikel 6, § 7 van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten

"§ 7. De Koning bepaalt, na advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit, de vorm en de nadere regels van aanmaak, afgifte en gebruik van de kaart.

Hij stelt de leeftijd vast vanaf welke men verplicht is de kaart te bezitten en bij zich te hebben, alsook het maximumbedrag dat ten laste van de houder mag worden geïnd bij de afgifte van de kaart. Hij bepaalt ook welke de openbare overheden en ambtenaren zijn op wier vordering de kaart moet worden getoond.

Indien de vrederechter jegens een natuurlijke persoon de handtekeningsonbekwaamheid of de onbekwaamheid om zich met behulp van de elektronische identiteitskaart te authenticeren, beveelt als in artikel 492/1 van het Burgerlijk Wetboek bedoelde rechterlijke beschermingsmaatregel betreffende de persoon of de goederen van de persoon, worden de gekwalificeerde handtekenings- of authenticeringscertificaten op de elektronische identiteitskaart van de betrokken persoon ingetrokken.

Het gekwalificeerd handtekeningcertificaat wordt niet geactiveerd op de identiteitskaart van minderjarige personen."

Artikel 6, § 7, derde lid van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten werd vervangen door artikel 10, 2° van de [wet van 9 november 2015 houdende diverse bepalingen Binnenlandse Zaken](#).

Parlementaire voorbereidingen

A. Artikel 492/1, § 1, derde lid, 21° oud BW

- Memorie van toelichting – [Wetsontwerp houdende diverse bepalingen inzake burgerlijk recht en tot vereenvoudiging van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek en het Gerechtelijk Wetboek betreffende de onbekwaamheid, en van de wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid, Parl.St. Kamer 2017-18, nr. 54-3303/1](#)

p. 26

De wijziging onder g) vult artikel 492/1, § 1, derde lid van het Burgerlijk Wetboek aan met een aantal bijkomende rechtshandelingen. Het betreft de ondertekening en authenticatie met behulp van de elektronische identiteitskaart die in het bijzonder werden omkaderd door de wet van 9 november 2015 en het afleggen van een aangifte van de overtuiging dat het geslacht vermeld in de akte van geboorte niet overeenstemt met de innerlijk beleefde genderidentiteit (art. 135/1 B.W.).

- Verslag van de eerste lezing namens de commissie voor de justitie (en meer specifiek het verslag van de hoorzittingen van 6 november 2018) – [Wetsontwerp houdende diverse bepalingen inzake burgerlijk recht en tot vereenvoudiging van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek en het Gerechtelijk Wetboek betreffende de onbekwaamheid, en van de wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid, Parl.St. Kamer 2017-18, nr. 54-3303/8](#)

p. 88-89 (Uiteenzetting van Jean-François Ledoux, vertegenwoordiger van AVOCATS.BE)

("de bestuurde" = "l'administré" = de beschermde persoon)

I. Onbekwaamheden

1. Gebruik dat de bestuurder van zijn identiteitskaart maakt

Artikel 11, d), van het wetsontwerp strekt ertoe artikel 492/1, § 1, derde lid, van het Burgerlijk Wetboek aan te vullen met een bepaling onder 21°, luidende:

"21° de ondertekening of authenticatie met behulp van de elektronische identiteitskaart overeenkomstig artikel 6, § 7, van de wet van 19 juli 1991 betreffende de

bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen".

AVOCATS.BE heeft vragen bij de praktische gevolgen van dit artikel wat het gebruik betreft dat de bestuurde van zijn identiteitskaart maakt. De bestuurde moet van de authenticatiefunctie gebruik kunnen blijven maken, meer bepaald bij een eventuele ziekenhuisopname. Er dient dus absoluut een onderscheid te worden gemaakt tussen de handtekeningsfunctie en de authenticatiefunctie; alleen de handtekeningsfunctie zou moeten worden uitgeschakeld.

De spreker stelt daarom voor in artikel 11, d), van het wetsontwerp de woorden "of authenticatie" weg te laten.

p. 129 (Uiteenzetting van Vincent Bertouille, vertegenwoordiger van Koninklijk Verbond van de Vrede- en Politierechters)

Met betrekking tot de in het wetsontwerp vervatte wijzigingen maakt het KVVP de volgende opmerkingen:

— De ondertekening of authenticatie met behulp van de elektronische identiteitskaart (artikel 11 d): het KVVP vestigt allereerst de aandacht op het feit dat de beschermde persoon die onbekwaam zou zijn verklaard om dit recht uit te oefenen, zelf geen verzoekschrift meer zou kunnen indienen inzake bewindvoering aangezien dat alleen nog maar elektronisch zou kunnen worden ingediend. Zou het niet meer gerechtvaardigd zijn om de bewindvoerder toe te staan de elektronische handtekening te gebruiken, maar zonder deze bekwaamheid aan de beschermde persoon te onttrekken voor alle aangelegenheden, zoals uiteindelijk het geval is voor de traditionele handtekening?

— Daarnaast stelt het KVVP voor deze onbekwaamheid, die door haar aard zowel op de goederen als op de persoon van toepassing is, op te nemen in de lijst van artikel 492/1, § 2. Dat zal in veel gevallen vermijden dat bewindvoerders voor de persoon worden benoemd. Bovendien is het meestal de bewindvoerder over de goederen die er gebruik van zal moeten maken, vooral bij zijn contacten met de belastingadministratie of inzake sociale zekerheid.

p. 154

De heer Vincent Bertouille, vertegenwoordiger van het Koninklijk verbond van vrede- en politierechters, beklemtoont dat het belangrijk is dat de beschermde persoon de mogelijkheid krijgt tot ondertekening of authenticatie aan de hand van zijn elektronische identiteitskaart. Dat is een belangrijk aspect van het wetsontwerp.

p. 144-145 (Uiteenzetting van Claude Petit, vertegenwoordiger van Overlegplatform Geestelijke Gezondheid Gebied Brussel-Hoofdstad)

De update betreft daarnaast onderwerpen zoals euthanasie, giften, wegneming van organen, genderidentiteit, informatisering, toegang tot het centraal register enzovoort. Wat dit laatste betreft, is het cruciaal dat de betrokkene toegang krijgt tot dat register, teneinde zijn rechten als persoon te vrijwaren.

Bij de aanwijzing van een bewindvoerder over de persoon, moet de vrederechter overwegen om aan de beschermde persoon de toestemming te verlenen om zijn elektronische identiteitskaart te gebruiken. Indien dat niet gebeurt, is toegang daarmee niet mogelijk. Artikel 11 van het wetsontwerp beoogt immers dat de vrederechter een uitspraak doet over de bekwaamheid van de betrokkene voor "*de ondertekening of authenticatie met behulp van de elektronische identiteitskaart*". Een dergelijk gebruik zou echter kwalijke gevolgen kunnen hebben, wanneer tegelijk of later een bewindvoerder over de goederen wordt aangesteld: indien de bewindvoerder ermee is belast om de inkomsten te ontvangen en te beheren, moet hij ze ook allemaal kennen, zodat hij zich ervan kan vergewissen welke inkomsten er zijn, die inkomsten na te kijken en eventueel de belastingaangifte van de beschermde betrokkene in te vullen. Het is dan ook niet duidelijk hoe een beschermde persoon bekwaam zou kunnen blijven om zijn fiscale en sociale rechten en plichten uit te oefenen, want aldus dreigt het onmogelijk te worden om zijn aangifte correct in te vullen. Om zulks te doen is het onontbeerlijk zich te authenticeren met de identiteitskaart.

De bewindvoerder over de goederen ontvangt alle inkomsten. Op grond van het in het wetsvoorstel benadrukte autonomiebeginsel, zou de vrederechter kunnen bepalen dat, rekening houdend met de relatieve

bekwaamheid van de betrokkene, de bewindvoerder verplicht is om welbepaalde middelen ter beschikking te stellen.

De inventaris van het vermogen moet volgens het wetsvoorstel binnen zes weken – en niet langer binnen vier weken – na de aanstelling van de bewindvoerder over de goederen worden bezorgd. De verlenging van die termijn moet worden toegejuicht, want daardoor zal een nauwkeurigere analyse van de vermogenstoestand kunnen worden uitgevoerd. Derhalve, alsook om het autonomiebeginsel in acht te nemen, zou op dat ogenblik de vraag kunnen worden gesteld of het voormelde bedrag al dan niet ter beschikking wordt gesteld.

Wanneer ten aanzien van iemand die vooraf een bewindvoerder voor zijn persoon heeft gekregen, een maatregel tot bewindvoering over de goederen wordt genomen, moet de betrokkene niet bekwaam blijven voor fiscale en sociale zaken. De betrokkene zou dus niet langer bekwaam zijn om zich met behulp van zijn elektronische identiteitskaart te authenticeren.

Op sociaal gebied heeft de bewindvoerder bijvoorbeeld soms de grootste moeite om ziekenhuisfacturen te verkrijgen, die hij in theorie nochtans moet betalen. Hetzelfde geldt voor het terugkrijgen van de bedragen die op de zorgattesten voor het ziekenfonds vermeld staan. Het blijkt vaak heel moeilijk te zijn om louter in het bezit van die attesten te worden gesteld.

Moet voor de te beschermen persoon een fiscale en de sociale bekwaamheid worden erkend, aangezien het risico groot is dat het vermogen eronder lijdt?

p. 151 (Opmerking van één van de leden van de commissie voor de justitie)

Mevrouw Sonja Becq (CD&V) stelt met betrekking tot de verschillende aspecten van het bewind over de goederen vast dat er een consensus tot stand lijkt te komen. Wel rijst nog een probleem aangaande de elektronische identiteitskaart en het eventuele gebruik ervan door de beschermde persoon voor bepaalde beheersdaden. Dit precieze punt zou dus moeten worden herbekeken.

B. Artikel 6, § 7, derde lid van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten

- Memorie van toelichting – [Wetsontwerp houdende diverse bepalingen Binnenlandse Zaken, Parl.St. Kamer 2014-15, nr. 54-1298/1](#)

p. 21

Zo zal artikel 6, § 7, van de voormelde wet van 19 juli 1991, dat momenteel bepaalt dat het gekwalificeerd handtekeningcertificaat op de kaart niet wordt geactiveerd voor de personen die overeenkomstig de van kracht zijnde wetgeving niet handelingsbekwaam zijn, voortaan verduidelijken dat de gekwalificeerde handtekenings- en/of authenticatiecertificaten ingetrokken zullen worden vanaf het moment dat de vrederechter dit beslist, met toepassing van het nieuwe artikel 492/1 van het Burgerlijk Wetboek, dat betrekking heeft op de rechterlijke beschermingsmaatregelen die de rechter kan nemen ten aanzien van een persoon of zijn goederen.

Rechtsleer

De rechtsleer vermeldt enkel de wijzigingen in de checklist van artikel 492/1, § 1, derde lid oud BW, maar gaat niet dieper in op de mogelijke problematiek met betrekking tot de elektronische identiteitskaart van de beschermde persoon.

- ROTTHIER, K., “De regelingen inzake onbekwaamheid: na 4 jaar toepassing een facelift!”, *Notariaat 2019*, afl. 2, 1-7.

p. 3

De wetgever voert tevens enkele correcties door inzake het beheer over de persoon in verband met een aantal bijzondere wetten, zoals de wettelijke bepalingen over de rechten van de patiënt, genderidentiteit, het wegnemen van lichaamsmateriaal of organen, de ondertekening met de elektronische identiteitskaart. De lijst van handelingen die niet voor vertegenwoordiging vatbaar zijn, werd uitgebreid tot het verlenen van toestemming voor het wegnemen van organen (art. 497/2 BW). In dit kort overzicht wordt hierop, gelet op de techniciteit ervan, niet verder ingegaan.

- ROTTHIER, K., WUYTS, T., VAN DEN EEDEN, E. en BOGAERT, J., *Handboek bescherming wilsonbekwamen. Zorgvolmacht en bewind na de wet van 21 december 2018*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, 642 p.

p. 206

492. In punt 17 van artikel 492/1 BW werd ook het verzet toegevoegd tegen een orgaantransplantatie (wet 13 juni 1986) en het wegnemen van lichaamsmateriaal (wet van 19 december 2008). De wetwijziging van 21 december 2018 heeft ook twee nieuwe handelingen toegevoegd: het gebruik van de *elektronische identiteitskaart*, op grond van een nieuwe wet van 9 december 2015, en het afleggen van een aangifte inzake *genderidentiteit* (nieuw artikel 135/1 BW).

- SCHEERS, D. en SCHEERS, C., *Bewind 2.0*, Antwerpen, Intersentia, 2019, 282 p.

p. 26

De checklist wordt verder uitgebreid met twee handelingen. De vrederechter moet bijkomend uitspraak doen over de bekwaamheid van de te beschermen persoon aangaande de ondertekening of authenticatie met behulp van de elektronische identiteitskaart en de aflegging van de aangifte van de overtuiging dat het geslacht vermeld in de akte van geboorte niet overeenstemt met de innerlijk beleefde genderidentiteit.

Onbekwaamverklaring voor de aanvraag van een identiteitskaart

Voor de onbekwaamverklaring voor de aanvraag van een identiteitskaart bestaat geen specifieke wettelijke basis, in tegenstelling tot de onbekwaamverklaring voor *“de ondertekening of authenticatie met behulp van de elektronische identiteitskaart overeenkomstig artikel 6, § 7, van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen”* in artikel 492/1, § 1, derde lid, 21° oud BW.

De vrederechter kan wel steeds uitspraak doen over de bekwaamheid tot het verrichten van persoonsrechtelijke handelingen die niet in de checklist van artikel 492/1, § 1, derde lid oud BW zijn opgenomen¹, zolang het niet botst met artikel 497/2 oud BW (de handelingen die niet vatbaar zijn voor bijstand of vertegenwoordiging door een bewindvoerder).

Blijkbaar werd de onbekwaamverklaring voor de aanvraag van een identiteitskaart toegevoegd in de lijst van mogelijke onbekwaamheden voor persoonsrechtelijke handelingen in de aanstellingsbeschikkingen die uit MaCH rollen. De al dan niet onbekwaamverklaring voor de aanvraag van een identiteitskaart werd sindsdien dan ook vermeld in de kennisgevingen aan de burgemeesters (artikel 1251 Ger.W.).

Het voorgaande blijkt uit de processen-verbaal van 14 februari 2022 en 14 maart 2022 van een nationale werkgroep van vrederechters:

4) Kennisgeving van bewind aan de burgemeester

-APG ontving van een gemeentebestuur de vraag of het niet mogelijk is om in de typebrief waarbij aan de burgemeester overeenkomstig artikel 1251 van het Gerechtelijk Wetboek kennis gegeven werd van een nieuw bewind, en waarin nu reeds standaard de vermelding staat of de beschermde persoon wel of niet bekwaam is voor de uitoefening van zijn politieke rechten, ook standaard de vermelding op te nemen *“Wel/niet onbekwaam voor de ondertekening of authenticatie met behulp van de elektronische identiteitskaart”*.

De werkgroep ziet daartegen geen bezwaar: de rechter bepaalt welke de inhoud is van het uittreksel uit de aanwijzingsbeschikking is dat aan de burgemeester ter kennis gebracht wordt.

-De werkgroep stelt voor om in de lijst van mogelijke onbekwaamheden voor handelingen met betrekking tot de persoon de handeling *“**STOPpen identiteitskaart aanvragen”* toe te voegen. Op de kennisgeving aan de burgemeester mag dan ook standaard als derde vermelding opgenomen worden: *“Wel/niet onbekwaam voor het aanvragen van een identiteitskaart”*. Dit voorstel wordt eerst nog via iudexnet aan de vrederechters voorgelegd.

*Een voorstel van kennisgeving bewind aan de burgemeester (art 1251 Ger.W.) werd besproken en door CF aan APG overgemaakt. In de aanstellingsbeschikkingen werd in de lijst van mogelijke onbekwaamheden voor handelingen met betrekking tot de persoon de handeling *“**STOPpen identiteitskaart aanvragen”* toegevoegd.

¹ F. SWENNEN, “De meerderjarige beschermde personen (Deel I)”, RW 2013-2014, (563) 573-574, nr. 36.

Conclusie

A. Onbekwaamverklaring voor de ondertekening of authenticatie met behulp van de elektronische identiteitskaart

De commissie van het Steunpunt Bewindvoering is van mening dat het woord “of” in artikel 492/1, § 1, derde lid, 21° oud BW als “en” moet worden geïnterpreteerd. Het is volgens de commissie van het Steunpunt Bewindvoering de bedoeling dat de handtekenings- én authenticeringscertificaten op de elektronische identiteitskaart worden ingetrokken. Hoewel dit kan leiden tot minder vlotte communicatie, blijft de communicatie zelf gehandhaafd (online wordt offline).

Het klopt dat zowel de ondertekening als de authenticatie met behulp van de elektronische identiteitskaart in artikel 492/1, § 1, derde lid, 21° oud BW zijn opgenomen, maar er staat wel degelijk “of” in de wettekst. Ook artikel 6, § 7, derde lid van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten – waarnaar artikel 492/1, § 1, derde lid, 21° oud BW expliciet verwijst – gebruikt tweemaal het woord “of”: “de handtekeningsonbekwaamheid of de onbekwaamheid om zich met behulp van de elektronische identiteitskaart te authenticeren” en verder “de gekwalificeerde handtekenings- of authenticeringscertificaten op de elektronische identiteitskaart”.

Bovendien blijkt uit de parlementaire voorbereidingen (en meer specifiek uit het verslag van de hoorzittingen van 6 november 2018) dat de vertegenwoordiger van AVOCATS.BE van oordeel was dat de beschermde persoon de authenticatiefunctie moet kunnen blijven gebruiken, meer bepaald bij een eventuele ziekenhuisopname. Er moet volgens AVOCATS.BE absoluut een onderscheid worden gemaakt tussen de handtekeningsfunctie en de authenticatiefunctie van de elektronische identiteitskaart. Daarnaast vestigde de vertegenwoordiger van het KVVP de aandacht op het feit dat de beschermde persoon die onbekwaam wordt verklaard voor de ondertekening of authenticatie met behulp van zijn/haar elektronische identiteitskaart zelf geen verzoekschrift meer zou kunnen indienen inzake bewindvoering aangezien dat alleen nog maar elektronisch zou kunnen worden ingediend. Ook de vertegenwoordiger van Overlegplatform Geestelijke Gezondheid Brussel-Hoofdstad merkte op dat de beschermde persoon toegang moet krijgen tot het CRBP, teneinde zijn rechten als persoon te vrijwaren. Indien de beschermde persoon zich niet meer met zijn elektronische identiteitskaart zou kunnen authenticeren, is de toegang tot het CRBP uitgesloten. Eén van de leden van de commissie voor de justitie (Sonja Becq) stelde bijkomend dat er nog steeds een probleem is met betrekking tot de elektronische identiteitskaart en het eventuele gebruik ervan door de beschermde persoon voor bepaalde beheersdaden. Dit precieze punt moest volgens haar nog worden herbekeken.

Tot slot kan nog worden verwezen naar het verslag aan de Koning bij het [koninklijk besluit van 25 maart 2003 betreffende de identiteitskaarten](#), waarin men onder meer het volgende overweegt:

“Zo kan de elektronische handtekening dienen om een contract on-line te sluiten, zij het met een website, een rechtspersoon, of een medeburger. De toegang tot een website daartegen, zoals bedoeld door de Commissie, gebeurt over het algemeen niet door de handtekening maar door het authenticatieproces.”

[...]

Bij het voorbeeld van de on-line banking aangehaald door de Commissie is overigens enkel de authenticatie of elektronische handtekeningsfunctie mogelijk.

[...]

Er wordt nogmaals benadrukt dat het inloggen op de website van een overheid een gebruik “op afstand” is, waarbij enkel de authenticatiefunctie aan de orde is.”

Aldus is er een wezenlijk verschil tussen de handtekeningsfunctie en de authenticatiefunctie van de elektronische identiteitskaart, waardoor het aangewezen voorkomt om het onderscheid tussen beide functies te erkennen, en wel degelijk "of" te lezen in artikel 492/1, § 1, derde lid, 21° oud BW.

De dienst bevolking van de stad Waregem merkt mijns inziens nog terecht op dat het gebruik van de Itsme-applicatie door de beschermde persoon, in geval deze applicatie reeds werd geïnstalleerd vooraleer de betrokkene onder bewind werd geplaatst, voor bijkomende problemen en moeilijkheden kan zorgen. De wet spreekt nergens over applicaties zoals Itsme, maar niets belet dat de vrederechter in zijn/haar aanstellingsbeschikking ook een onbekwaamverklaring om de Itsme-applicatie te gebruiken, uitspreekt.

B. Onbekwaamverklaring voor de aanvraag van een identiteitskaart

Hierboven werd reeds uiteengezet dat de onbekwaamverklaring voor de aanvraag van een identiteitskaart op initiatief van een nationale werkgroep van vrederechters werd toegevoegd in de lijst van mogelijke onbekwaamheden voor persoonsrechtelijke handelingen in de aanstellingsbeschikkingen die uit MaCH rollen (en dus ook in de daaropvolgende kennisgevingen aan de burgemeesters).

De commissie van het Steunpunt Bewindvoering stelt dat indien de beschermde persoon onbekwaam wordt verklaard voor de aanvraag van zijn/haar identiteitskaart, hij/zij daarvoor wordt vertegenwoordigd door zijn/haar bewindvoerder. De activering van zijn/haar identiteitskaart moet volgens de commissie van het Steunpunt Bewindvoering afgehandeld worden met de beschermde persoon zelf. Indien de beschermde persoon zich niet kan verplaatsen, helemaal onbekwaam is, in coma ligt of bijvoorbeeld aan dementie lijdt, lijkt het mij aangewezen dat de beschermde persoon ook voor de activering van zijn/haar identiteitskaart onbekwaam wordt verklaard, en dus ook in dat geval door zijn/haar bewindvoerder wordt vertegenwoordigd.

In ieder geval stelt de dienst bevolking van de stad Waregem terecht de vraag hoe de aanvraag van een identiteitskaart kan gebeuren door de bewindvoerder, wanneer de vingerafdrukken moeten worden afgenomen van de beschermde persoon. Vandaag de dag worden (nieuwe) elektronische identiteitskaarten immers voorzien van een digitaal beeld van een vingerafdruk van de houder van de identiteitskaart.

Het wettelijk kader voor het digitale beeld van de vingerafdrukken op elektronische identiteitskaarten wordt hieronder kort geschetst.

Artikel 27, 1° van de [wet van 25 november 2018 houdende diverse bepalingen met betrekking tot het Rijksregister en de bevolkingsregisters](#)² heeft artikel 6, § 2, derde lid van de [wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten](#) aangevuld met 8°:

"8° het digitale beeld van de vingerafdrukken van de wijsvinger van de linker- en van de rechterhand van de houder of, in geval van invaliditeit of ongeschiktheid, van een andere vinger van elke hand; de Koning bepaalt, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad na advies van de

² Zie ook [GwH 14 januari 2021, nr. 2/2021](#), waarbij het Grondwettelijk Hof de beroepen tot vernietiging ingesteld tegen artikel 27 van de wet van 25 november 2018 houdende diverse bepalingen met betrekking tot het Rijksregister en de bevolkingsregisters heeft verworpen, weliswaar onder voorbehoud van de in B.41.3, B.42.2.2 en B.43.2 vermelde interpretaties. Een digitaal beeld van een vingerafdruk op de (nieuwe) elektronische identiteitskaarten is aldus toegestaan.

Gegevensbeschermingsautoriteit, de voorwaarden en nadere regels voor het nemen van het digitale beeld van de vingerafdrukken;”

Artikel 6, § 4, eerste lid van de [wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten](#) bepaalt verder dat:

“De gegevens die op de elektronische identiteitskaart staan, zowel de gegevens die zichtbaar zijn met het blote oog als die welke gelezen kunnen worden met een kaartlezer, met uitzondering van de foto van de houder, van het Rijksregisternummer en van het digitale beeld van de vingerafdrukken, kunnen gelezen en/of opgenomen worden, in overeenstemming met de wettelijke en reglementaire bepalingen inzake de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en de bescherming van de persoonsgegevens.”

De voorwaarden en nadere regels voor het nemen van het digitale beeld van de vingerafdrukken werden opgenomen in artikel 3, §§ 5-6 van het [koninklijk besluit van 25 maart 2003 betreffende de identiteitskaarten](#). Deze paragrafen werden aan artikel 3 van het voornoemd koninklijk besluit van 25 maart 2003 toegevoegd door artikel 4, 10° van het [koninklijk besluit van 10 december 2019 tot wijziging van het koninklijk besluit van 25 maart 2003 betreffende de identiteitskaarten en het koninklijk besluit van 19 april 2014 aangaande de identiteitskaarten afgegeven door de consulaire beroepsposten](#):

“§ 5. De Minister bevoegd voor Buitenlandse Zaken, de Minister bevoegd voor Binnenlandse Zaken en de Minister bevoegd voor de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen bepalen, elk wat hen betreft, de datum waarop de identiteitskaarten voor Belgen in het buitenland bedoeld in artikel 39 van het Consulair Wetboek, de identiteitskaarten voor Belgen en de vreemdelingenkaarten voor vreemdelingen die geen onderdanen zijn van de Europese Unie en de vreemdelingenkaarten voor vreemdelingen die onderdanen zijn van de Europese Unie, vingerafdrukken moeten bevatten.

De vingerafdrukken worden op initiatief van het gemeentebestuur door middel van ad hoc sensors gedigitaliseerd. Het digitale beeld van deze afdrukken wordt via de diensten van het Rijksregister op beveiligde wijze doorgestuurd naar de producent van de identiteitskaart om erin elektronisch te worden geïntegreerd.

[...]

Wanneer er geen vingerafdrukken kunnen worden genomen van de wijsvingers of van één ervan, omdat zij niet goed genoeg zijn of wegens een handicap of een ziekte, worden er vingerafdrukken genomen van een andere vinger in volgende rangorde: 1) wijsvinger, 2) middelvinger, 3) ringvinger, 4) pink, 5) duim. Wanneer, in voorkomend geval, de vingerafdrukken van slechts één enkele vinger onder de voornoemde vingers kunnen worden genomen, wordt een identiteitskaart of een vreemdelingenkaart met enkel die vingerafdrukken uitgereikt. In elk geval zal er per hand hoogstens één vingerafdruk geregistreerd worden.

Er wordt een identiteitskaart of een vreemdelingenkaart zonder vingerafdrukken uitgereikt aan personen bij wie het nemen van vingerafdrukken permanent fysiek onmogelijk is.³

³ Het verslag aan de Koning bij voornoemd koninklijk besluit van 10 december 2019 stelt hieromtrent het volgende: *“Dit ontwerp van koninklijk besluit verduidelijkt eveneens de gevallen waarin een identiteitskaart zonder vingerafdrukken toch uitgereikt kan worden. Wanneer een persoon immers omwille van een fysieke handicap of een ziekte niet in staat is om een vingerafdruk te geven of wanneer de vingerafdrukken niet goed genoeg zijn, is het niet de bedoeling van de wetgever om deze personen het recht op een identiteitskaart te ontzeggen. Daarom wil dit ontwerp van koninklijk besluit eveneens de voorwaarden bepalen waarin een kaart zonder digitaal beeld van de vingerafdrukken toch uitgereikt kan worden. [...] Van een burger die klaarblijkelijk*

Indien er tijdelijk van geen enkele vinger een afdruk kan worden gemaakt om een fysieke reden, wordt een identiteitskaart of een vreemdelingenkaart zonder vingerafdrukken afgegeven met een geldigheidsduur van twaalf maanden.

De klaarblijkelijke aard van deze onmogelijkheid wordt beoordeeld door het gemeentebestuur. In geval van twijfel moet een medisch attest van minder dan één maand oud worden overgelegd.

§ 6. Het medisch attest bedoeld in de paragrafen 3 en 5 wordt door het gemeentebestuur bewaard tot de datum van annulering van de kaart. Op dat moment vernietigt het gemeentebestuur het desbetreffende attest.

[...]”

Wanneer de beschermde persoon onbekwaam werd verklaard voor de aanvraag van zijn/haar identiteitskaart, moet de gemeente mijns inziens toepassing maken van artikel 3, § 5, vijfde lid van het koninklijk besluit van 25 maart 2003 betreffende de identiteitskaarten. De beschermde persoon heeft m.a.w. recht op een identiteitskaart zonder vingerafdrukken, zodat de bewindvoerder perfect de beschermde persoon kan vertegenwoordigen bij de aanvraag van zijn/haar identiteitskaart. Het is wel zo dat niet iedere beschermde persoon die onbekwaam werd verklaard voor de aanvraag van zijn/haar identiteitskaart ook in de permanente fysieke onmogelijkheid zal verkeren om vingerafdrukken af te geven. In dat geval zal de aanwezigheid van de beschermde persoon hoe dan ook vereist zijn bij de aanvraag van zijn/haar identiteitskaart.

James Vanhoutte

Referendaris bij de vredegerichten en politierechtbank West-Vlaanderen

geen vingerafdrukken kan geven of die geen vingerafdrukken kan geven omwille van een fysieke handicap of een ziekte, evenwel eisen dat hij toch vingerafdrukken moet geven, was zeker niet de bedoeling van de wetgever. Het was evenmin de bedoeling van de wetgever om deze burgers het recht op een identiteitskaart te ontfemen.”

De gekwalificeerde elektronische handtekening

De gekwalificeerde elektronische handtekening (gebaseerd op eID-kaart) is *“een geavanceerde elektronische handtekening die is aangemaakt met een gekwalificeerd middel voor het aanmaken van elektronische handtekeningen en die gebaseerd is op een gekwalificeerd certificaat voor elektronische handtekeningen”* (artikel 3, 12° [eIDAS-verordening](#)).

Artikel 3, 12° eIDAS-verordening stipuleert expliciet dat, om als gekwalificeerd te worden beschouwd, de elektronische handtekening dient te zijn gerealiseerd op basis van een gekwalificeerd certificaat. Een certificaat is een attestering die valideringsgegevens voor elektronische handtekeningen aan een natuurlijke persoon koppelt en ten minste de naam of het pseudoniem van die persoon bevestigt. Kort gesteld: een certificaat koppelt een persoon aan een handtekening.

Bovendien moet het certificaat een aantal verplichte vermeldingen bevatten (opgelijst in bijlage I bij eIDAS-verordening), en moet het zijn uitgereikt door een gekwalificeerde certificatie dienstverlener. De belangrijkste rol van een certificatie dienstverlener¹ is het zichtbaar maken en attesteren van de band tussen de houder van de handtekening en de handtekening zelf. Dit verband wordt bevestigd in het hiervoor beschreven certificaat.

In de praktijk bieden elektronische handtekeningplatformen zoals DocuSign, Adobe Sign, Connective en Itsme (Sign) vandaag gebruiksvriendelijke en veilige ondertekeningsmethoden aan die als algemeen betrouwbaar worden beschouwd in de markt.

Sedert de algemene invoering van de eID-kaart beschikt elke burger in België over de mogelijkheid om gekwalificeerde elektronische handtekeningen te plaatsen door middel van zijn elektronische handtekening, een geschikte kaartlezer, de eID middleware software die ter beschikking gesteld wordt door de Belgische Staat en een documentlezer met handtekeningsfunctie (zoals Adobe Acrobat Reader DC). De Belgische eID-kaart bevat immers een gekwalificeerd elektronisch certificaat dat wordt uitgegeven door een gekwalificeerde vertrouwensdienst in België, namelijk Certipost NV.

James Vanhoutte

Referendaris bij de vredegerichten en politierechtbank West-Vlaanderen

¹ Een certificatie dienstverlener is elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die certificaten afgeeft en beheert of andere diensten in verband met elektronische handtekeningen verleent.